СОНЦА:
Усход, захад, даўжыня дня:
Мінск — 6.23, 17.31, 11.08;
Віцебск — 6.16, 17.17, 11.01;
Магілёў — 6.12, 17.20, 11.08;
Гомель — 6.10, 17.17, 11.07;
Гродна — 6.40, 17.44, 11.04;
Брэст — 6.37, 17.49, 11.12.

МЕСЯЦ:
Першая квадра 3 кастрычніка

ІМЯНІНЫ:
Ефрасінні, Сяргея, Германа, Пафнуція

ЗВЯЗДА

8 КАСТРЫЧНІКА 1992 г. чацвер, № 201 (21979)

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 1 рубель

РОЗГАЛАС

Саветнік Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Іван Сцяпура азнаёміўся з сістэмай дзяржаўнага кіравання ў ЗША

Саветнік кіраўніка беларускай дзяржавы Іван Сцяпура выказаўся за радыкальнае рэфармаванне існуючай у рэспубліцы сістэмы ўлады. У эксклюзіўным інтэрв'ю «Інтэрфаксу» ён, у прыватнасці, адзначыў «немэтазгоднасць утрымання вялікіх, іншы раз залішне шматлікіх структур заканадаўчай і выканаўчай улады як у цэнтры, так і на месцах».

Даведка «ІФ»: саветнік кіраўніка парламента І. Сцяпура на днях вярнуўся з-за акіяна, дзе ў рамках ажыццяўлення праграмы тэхнічнай дапамогі ЗША дзяржавам СНД і па запрашэнню прэзідэнта Буша ён на працягу 3 тыдняў вывучаў сістэму дзяржаўнага кіравання ў ЗША. Пасля вяртання ў Мінск І. Сцяпура меў двухгадзінную гутарку са Станіславам Шушкевічам па выніках паездкі ў Амерыку.

У якасці прапановы саветнік выказаў ідэю скасавання існуючай сістэмы адміністрацыйна - тэрытарыяльнага падзелу рэспублікі па абласцях, раёнах і фарміравання новай, напрыклад, па акругах. У кожную акругу маглі б увайсці некалькі раёнаў, якія знаходзяцца паблізу, мяркуе І. Сцяпура, што «спросціць кіраўніцтва ў рэгіёнах і значна скароціць колькасць кіраўніцкага апарату».

Што датычыць рэформ цэнтральных органаў улады, саветнік Старшыні ўказаў на неабходнасць дзейнасці членаў парламента Беларусі выключна на прафесіянальнай аснове, не дапускаючы пры гэтым сумяшчэння дэпутатамі пастоў у заканадаўчых і выканаўчых органах кіравання, на вытворчасцях і ў арганізацыях.

І. Сцяпура выказаў сумненне ў тым, што яго прапановы знойдуць падтрымку большасці дэпутатаў рознага ўзроўню, паколькі, па словах саветніка, «асноўная іх частка— наменклатурныя работнікі — у гэтым не зацікаўлены».

«Інтэрфакс».

(У бліжэйшых нумарах чытайце больш падрабязнае інтэрв'ю саветніка Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь І. Сцяпуры пра паездку ў ЗША).

Чым бліжэй да рынку, тым далей ад прагрэсу?

Жыхары вёскі Папаратнае Жлобінскага раёна Гомельскай вобласці перайшлі на дзедаўскі спосаб нарыхтоўкі паліва на зіму. Рыдлёўкамі і рукамі летам яны выраблялі тарфяныя брыкеты. Высокі кошт гэтага паліва прымусіў людзей звярнуцца да прымітыўнага рамяства. Па тых жа прычынах Шклоўскі райвыканком Магілёўскай вобласці паставіў перад сельскімі Саветамі задачу на ўсякі выпадак назапасіць на зіму больш дроў. Дык што атрымліваецца: чым бліжэй да рынку, тым далей ад прагрэсу?

«Без вады— і ні туды, і ні сюды»

БАРАНАВІЧЫ. Ужо доўгі час у цэнтральнай частцы горада няма вады, хоць мясцовая ЦЭЦ даўно абяцала забяспечыць ёй усіх жадаючых. А жадаюць менавіта ўсе, таму што без вады, як сцвярджае народная мудрасць, «і ні туды, і ні сюды».

Што вада ў горадзе ёсць, сведчаць фантаны, якія могуць раптам забіць з-пад зямлі. Нядаўна такая карціна назіралася ў адным з двароў па вуліцы Леніна.

Сумесная нарада Прэзідыума Вярхоўнага Савета і Прэзідыума Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь

6 кастрычніка ў парламенце Беларусі прайшла сумесная нарада Прэзідыума Вярхоўнага Савета і Прэзідыума Савета Міністраў рэспублікі. Пасяджэнне адкрыў і вёў старшыня парламента Станіслаў Шушкевіч.

Заслуханы паведамленні старшыні праўлення Нацыянальнага банка Станіслава Багданкевіча, першага намесніка міністра фінансаў Мікалая Румаса, намесніка Старшыні Савета Міністраў, старшыні Дзяржаўнага камітэта па эканоміцы і планаванню Сяргея Лінга, старшынь парламенцкіх камісій Рамана Унучкі, Дзмітрыя Булахава, Леаніда Козіка, Уладзіміра Леўчыка.

Абмеркаваны праблемы фінансавай і цэнавай палітыкі. Прааналізаваны ход выканання Дзяржаўнага бюджэту на 1992 год і дынаміка заработнай платы ва ўсіх сферах народнай гаспадаркі. Асаблівая ўвага звернута на тэрміновую неабходнасць пэўных захадаў па сацыяльнай абароне найменш забяспечаных слаёў насельніцтва. Разгледжана канцэптуальная мадэль законапраектаў аб прыватызацыі і раздзяржаўленні маёмасці, а таксама прынцыпы рэфармавання мясцовага самакіравання. Узнімаліся і іншыя пытанні, што маюць значную грамадска-палітычную і сацыяльна-эканамічную актуальнасць.

Па абмеркаваных пытаннях акрэслены і ўзгоднены пазіцыі кіраўніцтва Вярхоўнага Савета і Савета Міністраў. Дасягнута прынцыповая дамоўленасць аб далейшай больш цеснай каардынацыі работы прэзідыумаў парламента і ўрада. Прызнаны мэтазгоднымі і рэгулярныя сумесныя нарады па надзённых пытаннях дзяржаўнага жыцця. Наступную запланавана правесці ў Савеце Міністраў рэспублікі.

Прэс-служба ВС РБ — БЕЛІНФАРМ.

Дзесятай сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь дванаццатага склікання
Старшыні Вярхоўнага Савета ШУШКЕВІЧУ Станіславу Станіслававічу
Старшыні Савета Міністраў КЕБІЧУ Вячаславу Францавічу
Старшыні Кантрольнай палаты САКОВІЧУ Васілю Андрэевічу

«АБ БЕЗЗАКОННАСЦІ Ў ЭВА «ЗАДНЯПРОЎСКАЕ»

На працягу шэрагу гадоў, шмат разоў пераконваючыся на прыкладзе ЭВА «Задняпроўскае» Аршанскага раёна ў нежаданні дзяржаўных органаў рэспублікі захоўваць законы і дзяржаўную дысцыпліну і, больш таго, у процідзеянні іх захаванню, мы, калектыў аб'яднання, выказваем свой рашучы пратэст і гнеў з нагоды беззаконнасці і эканамічных злачынстваў, учыняемых генеральным дырэктарам Савіцкім Ю. Г. і яго падручнымі. Бяздзеянне і процідзеянне захаванню законаў з боку службовых асоб вымушаюць нас да прыняцця крайніх мер.

Сутнасць пытання:

4 жніўня 1992 г. адбылося пасяджэнне савета Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь з парадкам дня: «Аб про-

(Заканчэнне на 3-й стар.).

Пастанова Дзяржаўнага камітэта Рэспублікі Беларусь па працы і сацыяльнай абароне насельніцтва

Аб павышэнні заработнай платы педагагічных работнікаў і прафесарска-выкладчыцкага саставу, асноўных катэгорый спецыялістаў аховы здароўя, фармацыі, культуры і мастацтва, асобных катэгорый работнікаў іншых галін, якія фінансуюцца з бюджэту

У мэтах выканання пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 24 верасня 1992 г. № 587 Дзяржаўны камітэт Рэспублікі Беларусь па працы і сацыяльнай абароне насельніцтва па ўзгадненню з Міністэрствам фінансаў Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

1. Увесці з 1 верасня 1992 г. каэфіцыенты павышэння ставак заработнай платы і службовых акладаў:

1. 1. У размеры 1,5:

настаўнікаў усіх спецыяльнасцей, выкладчыкаў, выхавальнікаў, прадугледжаных у табліцах 1, 2, 5 дадатку № 3 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

кіраўнікоў (дырэктар, начальнік, загадчык) навучальных устаноў, філіялаў, іх намеснікаў (па вучэбнай, вучэбна-выхаваўчай, выхаваўчай, вучэбна-вытворчай рабоце, вытворчаму навучанню, рабоце з замежнымі навучэнцамі), мастацкага кіраўніка харэаграфічнага вучылішча, кіраўнікоў дзіцячых дашкольных устаноў, старшых майстроў, майстроў вытворчага навучання, прадугледжаных у табліцах 3, 4, 5, 6, 7, п. 2 заўвагі да табліцы 8, 9, 10, 12 дадатку № 3, у табліцах 1, 2 дадатку № 27 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

прафесарска-выкладчыцкага саставу, кіраўнікоў вышэйшых навучальных устаноў і іх філіялаў (рэктар, дырэктар філіяла, першы прарэктар, прарэктар па вучэбнай, навуковай рабоце, дэкан), прадугледжаных у табліцах 1, 2 дадатку № 5 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

кіраўнікоў (дырэктар, намеснік дырэктара) рэспубліканскага, абласных і Мінскага гарадскога інстытутаў удасканалення настаўнікаў, Рэспубліканскага вучэбна-метадычнага цэнтра адукацыі, прадугледжаных у табліцы 11 дадатку № 3 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

урачоў усіх назваў, правізараў, прадугледжаных табліцамі 1, 4 дадатку № 2 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

кіраўнікоў устаноў аховы здароўя і сацыяльнага забеспячэння і іх намеснікаў (урачоў), для замяшчэння пасад якіх патрабуецца медыцынская адукацыя, кіраўнікоў аптэчных устаноў (аптэк), аптэчных баз і складаў, аптэчных пунктаў I катэгорыі (правізараў) і іх намеснікаў (правізараў), для замяшчэння пасад якіх патрабуецца фармацэўтычная адукацыя, прадугледжаных табліцамі 3, 5 дадатку № 2 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

навуковых работнікаў усіх назваў, канструктараў і тэхнолагаў, кіраўнікоў навуковых арганізацый, устаноў і іх філіялаў (дырэктар, начальнік, загадчык), намеснікаў па навуковай рабоце, прадугледжаных у табліцах 2, 3 дадатку № 6 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

ставак пагадзіннай аплаты працы работнікаў, занятых ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі, за правядзенне вучэбных заняткаў, размераў аплаты працы медыцынскіх работнікаў, якія абслугоўваюць спартыўныя спаборніцтвы і зборы, аплаты працы ўрачоў-кансультантаў ва ўстановах аховы здароўя, прадугледжаных дадаткамі 4—6 да пастановы Дзяржкампрацы ад 14.05.92 г. № 24;

трэнераў і спартсменаў-інструктараў нацыянальных каманд, трэнераў-выкладчыкаў па спорту, кіраўнікоў дзіцяча-юнацкіх спартыўных (спартыўна-тэхнічных) школ, спецыялізаваных дзіцяча-юнацкіх школ алімпійскага рэзерву, спецыялізаваных дзіцяча-юнацкіх спартыўна-тэхнічных школ, вучылішчаў алімпійскага рэзерву, школ вышэйшага спартыўнага майстэрства, прадугледжаных у табліцах 1, 3, 7 дадатку № 7 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

грашовае ўтрыманне бацькам-выхавальнікам дзіцячых дамоў сямейнага тыпу.

1. 2. У размеры 1, 3:

выхавальнікаў (уключаючы выхавальнікаў інтэрнатаў) і іншых педагагічных работнікаў, кіраўнікоў, не названых у пунктах 1. 1, 2 і прадугледжаных у табліцах 1, 2, 3—9 дадатку № 3, у табліцах 1, 2 дадатку № 27 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

(Заканчэнне на 2-й стар.).

АСЕННЯЯ ПАРА

Тры тысячы тон агародніны вырасцілі сёлета ў саўгасе «Маладая гвардыя» Брэсцкага раёна. З ранняй вясны і да позняй восені адпраўляюцца спажыўцам усемагчымая зеляніна, памідоры, агуркі, кабачкі, пацісоны.

Зараз у разгары ўборка морквы і капусты. Тэмпы работ маглі б быць вышэйшымі, каб не падводзіла брэсцкая агародніная база «Гарплодаагародніна-гандаль». З заяўленых 670 тон яна прыняла ўсяго 270 тон качаноў. Такія адносіны да мясцовых працаўнікоў работнікі базы праяўляюць не ўпершыню. У пачатку лета, калі на палях саўгаса паспеў добры ўраджай капусты ранніх сартоў, забеспячэнцы базы завозілі яе з далёкага Казахстана.

Гэтак жа і з агуркамі. База наадрэз адмовілася прымаць іх у гаспадаркі, і таму ў ліпені—жніўні ў магазінах агуркоў амаль не было. Давялося дзесяць тон гэтай прадукцыі скарміць жывёле.

Саўгас знаходзіць новыя рынкі збыту, у тым ліку і за мяжой. Разлічваецца ж за немабільнасць «Гарплодаагароднінагандлю» даводзіцца брэсцкім пакупнікам.

НА ЗДЫМКУ: на ўборцы морквы добра працуе агароднік Людміла МАСЛЯК.

Фота Эдуарда КАБЯКА. (БЕЛІНФАРМ).

Бясцэнны падарунак «Лідэра» ўладальнікам камп'ютэраў

Калі ў вас ёсць хатні іграфы камп'ютэр і пэўная колькасць іграых праграм, то вам проста не абысціся без беспрэцэдэнтнага каталога з апісаннямі больш як трохсот гульняў на самы розны густ. Першая ў рэспубліцы навінка падобнага «жанру» выпушчана ў Оршы малым прадпрыемствам «Лідэр» і распачала сваё трыумфальнае шэсце па кіёсках «Саюздруку». Трэба думаць, што спажыўца прывабіць не толькі прафесіянальна пададзеная інфармацыя, але і выдатнае афармленне новай кнігі. Што датычыцца кошту, то ён, зразумела, не ідзе ні ў якое параўнанне з коштам вашага камп'ютэра.

ЁСЦЬ ЯШЧЭ ПОРАХ У ПАДПІСНОЙ КАМПАНІІ

Паведамляем папярэднія вынікі падпіскі па стану на 1 кастрычніка 1992 года. У табліцы даюцца толькі тыя выданні, па якіх закончана апрацоўка даных на пачатак кастрычніка:

«Звязда» — 52.673
«Народная газета» — 99.773
«Советская Белоруссия» — 120.106
«Рэспубліка» — 6.290
«Белорусская нива» — 25.568
«7 Дней» — 35.340
«Знамя юности» — 16.435

А вось як выглядае падпіска на «Звязду» ў розных абласцях рэспублікі паводле даных на 1 кастрычніка:

Брэсцкая вобласць — 3.944
Віцебская вобласць — 9.666
Гомельская вобласць — 10.904
Гродзенская вобласць — 6.317
Мінская вобласць — 13.841
Магілёўская вобласць — 6.426
Горад Мінск — 1.575

Мы наўмысна не будзем каменціраваць першую табліцу, аднак можна сказаць, што, насуперак змрочным прагнозам, многія газеты рэспублікі ўпэўнена набіраюць колькасць падпісчыкаў.

БЕЛАРУСКАЯ МОВА НЕ ПАВІННА БЫЦЬ АБ'ЕКТАМ ПАЛІТЫЧНАЙ БАРАЦЬБЫ НА БЕЛАРУСІ

Сумесная заява выканкома Партыі народнай згоды і рады Беларускага згуртавання вайскоўцаў

У апошні час у грамадскім жыцці Беларусі — праз сродкі масавай інфармацыі, на розных сходах, канферэнцыях, мітынгах — зноў узнімаецца моўнае пытанне. Па ініцыятыве прыхільнікаў Партыі камуністаў Беларусі—з аднаго боку, і Славянскага сабора—з другога, выстаўляюцца патрабаванні скасавання Закона аб дзяржаўнай мове і ўвядзення ў Беларусі дзяржаўнага двухмоўя.

Мы супраць гвалтоўнага пераводу ўсяго грамадства на беларускую мову. Кожны чалавек павінен мець права карыстацца сваёй роднай мовай, прытрымлівацца нацыянальна - культурных традыцый свайго асяроддзя. Але дзяржаўныя ўстановы павінны ў вызначаны законам час пераходзіць на дзяржаўную мову.

Сёння ва ўмовах Беларусі гэта адна з галоўных гарантый яшчэ кволай беларускай дзяржаўнасці, суверэнітэту рэспублікі. Нацыянальна-культурнае адраджэнне — першы крок да ўздыму агульнай культуры насельніцтва Беларусі. А ў гэтым зацікаўлены ўсе грамадзяне, як беларускамоўныя, так і рускамоўныя.

Народ Беларусі мае зараз шмат праблем: эканамічных, сацыяльных, палітычных. Спробы дадаць да іх канфрантацыю ў грамадстве па моўнаму пытанню заслугоўваюць асуджэння. Але самае горшае ў тым, што ініцыятары кампаніі разлічваюць знайсці падтрымку ў войску, а таксама за межамі Беларусі.

Гэтай заявай мы хацелі б папярэдзіць суайчыннікаў, нашых калег вайскоўцаў і цывільных: мова не можа і не павінна падзяліць народ Беларусі, не можа і не павінна ўскладніць адносіны паміж народамі.

ЗВЯЗДА-93

Галоўнай вуліцай з аркестрам крочаць нашы Архімеды. Куды вы, мілыя?

Сёння галоўны паказчык сапраўднага клопату аб некім ці аб нечым, у тым ліку і аб навуцы, — грошы. Калі ты іх даеш— значыць, клапоцішся. Пра тую ж навуку. Калі не — не прымазвайся, браце, нават калі ты з дома, што на плошчы Незалежнасці.

Ведаеце, няма ахвоты пра сумныя рэчы гаварыць яшчэ і замагільным тонам. Мо таму, што да канца не верыцца, каб наш урад узяў і проста так аддаў цэлую галіну на з'ядзенне рынку. І не нейкую там другарадную галіну, а тую, якая вызначае перспектывы, тэмпы і канкрэтныя шляхі развіцця іншых, — усіх без выключэння.

Толькі б паспець. Толькі б паспець спыніць абвал нашага навуковага гмаху, які будавалі так доўга рукамі і галовамі ўсіх братніх народаў, таксама з вялікай цяжкасцю знаходзячы грошы. Хвалі скарачэнняў ужо не адзін раз накрылі сёлета інстытуты, у сем'ях нядаўніх навуковых супрацоўнікаў лічаць апошнія рублі на бохан хлеба і адмаўляюць дзецям у самым неабходным. Прабач свайго бацьку, маленькая дачка ўчарашняга загадчыка лабараторыі, што ён не можа прынесці табе жаўтабокую дыню. Заўтра твой тата, пераадолеўшы пэўны псіхалагічны бар'ер, уладкуецца да лепшых часоў на нейкую работу і прыйдзе да цябе з гасцінцам.

А што ж навука? Ад многіх інстытутаў сёння застаўся толькі кадравы «каркас». Той мінімум, які неабходны, каб захаваць важнейшыя напрамкі даследаванняў. Калі не будуць знойдзены асігнаванні, каркас гэты разваліцца. Ад дзвюх акадэмій, ад беларускай навуковай школы, з якой даўно лічацца ў свеце, застанецца хіба што пыл. Не трэба да таго часу выбіраць прэзідэнта рэспублікі. Бо любы прэзідэнт павінен будзе пасля гэтага ўтапіцца.

Наступны год стане рашаючым. Мы з вамі, паважаныя чытачы, з'явімся сведкамі таго, як навука або перастане існаваць у нашым цывілізаваным грамадстве, або, пахварэўшы, паправіцца.

Праўда, «Звязда» не збіраецца займаць пазіцыю сузіральніка. Навукоўцы могуць разлічваць на нашу актыўную дапамогу.

А таму — пра што мы збіраемся пісаць у 1993 годзе?

Вельмі не люблю, як загадзя расказваюць сюжэт кнігі Чэйза ці кінастужкі пра Марыяну. Увогуле, любы сюжэт. Калі сярод падпісчыкаў ёсць аднадумцы — не чытайце далей артыкул. Газета таксама павінна быць кожны дзень адкрыццём. Наступныя некалькі абзацаў — для тых нашых шчырых сяброў, хто лічыць, што верыць журналісту на слова — усё роўна, што цыгану ў базарны дзень. І іх гаспадарчы падыход зусім зразумелы. Перш чым грошы «на кон» — пакажы, дзядзька, тавар.

Уважлівы чытач убачыў, што «Звязда» сваімі дзвюма публікацыямі (нумары за 20 жніўня і 19 верасня) як бы ўзяла на сябе ролю пасрэдніка ў спрэчках вакол «саркафага» на Чарнобыльскай АЭС. Нам уяўляецца, што справа не столькі ў розных навуковых падыходах да новых фактаў, колькі ў рознай ступені маральнасці ўдзельнікаў дыскусіі. Апошнія навіны тут такія: Украіна заключыла пагадненне з французамі — тыя бяруцца карэнным чынам ці то адрамантаваць стары «саркафаг», ці то зрабіць новы. Нашы навуковыя кансультанты пакуль што не ведаюць канкрэтных дэталей дамоўленасці. У наступным годзе, калі на аб'екце «Укрыццё» пачнуцца работы, мы раскажам аб праекце больш падрабязна.

Навуковыя аспекты чарнобыльскай аварыі хвалююць грамадскасць па цалкам зразумелых прычынах. Разлічваем, што цыкл матэрыялаў па гэтай праблематыцы, які мы прадоўжым у наступным годзе, прынясе пэўную карысць нашым чытачам. Спектр тэм будзе досыць шырокі. Ужо сёння атрымана згода дырэктара інстытута глебазнаўства І. Багдзевіча на падрыхтоўку артыкула, які зацікавіць не толькі сельскіх жыхароў. Размова пойдзе пра сістэму агратэхнічных мер для атрымання «чыстай» прадукцыі на забруджаных радыяцыяй тэрыторыях.

Навука пакладзена на лапаткі. І ўсё ж застаецца навукай. Гартаю сваю запісную кніжку. Распрацаваны фотатэрапеўтычны метад лячэння рака, які ў эксперыментах на жывёлах даў ад 60 да 100 (!) працэнтаў вылячэння. Зараз ідуць клінічныя выпрабаванні. Іх вынікі праспеюць якраз на той перыяд, пра які мы з вамі гаворым.

Створаны сарбент для ачысткі раствораў ад іонаў цэзію і не менш эфектыўны сарбцыённы матэрыял для вывядзення цяжкіх металаў са сцёкавых вод. Атрыманы пептыдныя аналагі, якія рэгулююць згусанне крыві і тэмпературу цела, уплываюць на працаздольнасць і нават выклікаюць эфект абязбольвання. Вынайдзены дзейсны метад дыягностыкі пачатковай стадыі паталогіі шчытападобнай залозы...

Распрацоўка штучнага інтэлекту, пра першыя вынікі якой мы нядаўна расказвалі. Стварэнне робата — асістэнта вадзіцеля (чытай: аўтапілота), які не мае аналагаў у айчыннай (у шырокім сэнсе) тэхніцы і з'явіцца незаменным у зонах жорсткага кантролю. Новае з гісторыі беларускай эміграцыі (як быццам мы нешта ведалі дагэтуль). І вельмі «старое» з гісторыі беларускай культуры, бо, аказваецца, яе самабытнасць трэба даказваць. Як і тое, што ў Скарыны, магчыма, не тое імя, да якога нас прывучылі, іншая дата нараджэння і сімволіка яго гравюр таксама азначае зусім іншае.

Пра ўсё гэта — у рэпартажах надыходзячага года.

Беларускія вучоныя за мяжой. Лёс прэзідэнта. Таго, што пайшоў у добраахвотную адстаўку, і таго, што ўзваліў на свае плечы непамерны па сённяшнім часе клопат. Наогул, лёсы людзей навукі...

Але якім бы тоўстым ні быў журналісцкі блакнот з адрасамі навуковага пошуку і прозвішчамі сучасных Архімедаў, чытач ведае больш. І мы былі б удзячныя за пісьмы або тэлефонныя званкі, за візіты да нас у рэдакцыю навукоўцаў і проста чытачоў. З артыкуламі аб надзённым, з прапановамі і просьбамі, заўвагамі і пажаданнямі. З вашым бачаннем ролі навукі ў жыцці маладой краіны і шляхоў выйсця з сапраўды складанай сітуацыі.

Паўторымся: навука ляжыць на лапатках. Але хто ж тады зверху? Ніхто. Усе ўнізе. Усе мы.

Але яшчэ варушымся.

Уладзімір ХІЛЬКЕВІЧ,
навуковы аглядальнік «Звязды».
Тэл. 32-40-92.

Да ведама тых, хто праводзіць у рэспубліцы падпіску на «Звязду»!

З мэтай данесці роднае слова да як мага большай колькасці жыхароў рэспублікі рэдакцыяй газеты прынята рашэнне аб прэміраванні паштальёнаў і работнікаў «Саюздруку», якія будуць сёлета весці падпіску на «Звязду». Памер прэміі — 5 працэнтаў ад агульнага кошту прынятай падпіскі. Выплату па выніках падпіскі будуць рабіць арганізацыі, у якіх працуюць распаўсюджвальнікі друку. Туды паступяць адпаведныя сродкі.

Спадзяёмся, што наш крок будзе з разуменнем успрыняты ўсімі, каму дарагое нацыянальнае адраджэнне.

Рэдакцыя.

Ф. СП-1

Міністэрства сувязі і інфарматыкі Рэспублікі Беларусь

АБАНЕМЕНТ на газету 63850 (індэкс выдання)

«ЗВЯЗДА» Колькасць камплектаў

на 1993 год па месяцах

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куды (паштовы індэкс) (адрас)

Каму (прозвішча, ініцыялы)

ДАСТАВАЧНАЯ КАРТКА

ПВ | месца | літар

на газету 63850 (індэкс выдання)

«ЗВЯЗДА»

Кошт	падпіскі	___руб.___кап.	Колькасць камплектаў
	пераадрасоўкі	___руб.___кап.	

на 1993 год па месяцах

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куды (паштовы індэкс) (адрас)

Каму (прозвішча, ініцыялы)

ДА КАНЦА ПАДПІСКІ ЗАСТАЛОСЯ 23 ДНІ. ПАДПІСНАЯ ЦАНА «ЗВЯЗДЫ» НА ПАЎГОДА—120 РУБЛЁЎ.

Беларусь— марская дзяржава. А чаму б і не?

СПЕЦЫЯЛЬНА ДЛЯ «ЗВЯЗДЫ»

Наш субяседнік — начальнік створанага Упраўлення марскога гандлёвага флоту Беларусі Міхаіл Паўлавіч БАРАВІК.

— Міхаіл Паўлавіч, ці можна лічыць Беларусь сапраўднай марской дзяржавай?

— На даным этапе поўнасцю гэта сказаць нельга. Для таго каб стаць сапраўднай марской дзяржавай, рэспубліцы неабходны некаторыя працэдурныя дакументы, або, інакш кажучы, трэба стварыць неабходную прававую аснову для таго, каб судны пад сцягам Беларусі маглі свабодна заходзіць у любы порт свету. Неабходна таксама стварыць спецыяльны орган — так званы суднавы рэгістр, у які будуць заносіцца ўсе пасведчанні аб рэгістрацыі суднаў, што ўваходзіць ў кампетэнцыю ўрада рэспублікі. Пасля ўсіх гэтых працэдур мы юрыдычна ўжо зможам назваць сябе марской дзяржавай.

— Здаецца, большая частка марскога гандлёвага флоту рэспублікі дастанецца нам пры падзеле саюзнай маёмасці. Колькі гэта суднаў?

— Набыццё флоту — адно з самых важных пытанняў на сённяшні дзень. Падзел яшчэ не закончаны. Два пасяджэнні спецыяльнай камісіі пакуль што не выпрацавалі праекта пагаднення наконт гэтага. Таму пытанне будзе вырашацца на ўзроўні кіраўнікоў урадаў краін СНД на чарговай сустрэчы 9 кастрычніка ў Бішкеку. [illegible] валавы нацыянальны даход былога СССР на душу насельніцтва. Гэтая методыка прымяняецца пры падзеле ўсёй маёмасці, у тым ліку і гандлёвага флоту. Улічваючы той факт, што па вышэйназваным паказчыку Беларусь знаходзіцца на трэцім месцы пасля Расіі і Украіны, яна мае права прэтэндаваць больш чым на 4 працэнты саставу гандлёвага флоту, што ў фізічным выражэнні — амаль 900 тысяч тон грузапад'ёмнасці танажу.

— Якая зараз сітуацыя з кадрамі для беларускага гандлёвага флоту?

— Кадры будучага марскога флоту ў нас будуць двух відаў. Гэта кіраўніцкія, берагавыя, ці, інакш кажучы, кадры самой кампаніі, і некалькі спецыфічныя кадры экіпажаў будучых суднаў. Трэба сказаць, гістарычна склалася, што большая частка экіпажаў паходзіла з глыбінкі, у тым ліку і з Беларусі. За сваю 15-гадовую дзейнасць на суднах Эстонскага марскога параходства я сустракаўся з многімі беларусамі. Таму да нас ужо звярнулася каля 700 членаў экіпажаў плаўсаставу, якія жадаюць вярнуцца на радзіму і працаваць у нацыянальнай марской гандлёвай кампаніі Рэспублікі Беларусь. З кіраўніцкім персаналам пакуль што вялікія праблемы. Гэтыя людзі трывала абсталяваліся ў многіх іншых краінах СНД, таму пры запрашэнні іх сюды трэба тэрмінова вырашыць кватэрнае пытанне, якое і так даволі востра стаіць у рэспубліцы. Аднак без гэтых спецыялістаў нам не абысціся, бо ў галіне марскога гандлёвага флоту вельмі вялікую ролю адыгрывае імідж кожнага канкрэтнага кіраўніка. У бліжэйшы час паспрабуем запрасіць хоць бы вядучых спецыялістаў упраўлення.

— У Беларусі няма ўласных мораў. А ці ёсць аналагі ў сусветнай практыцы, калі выключна кантынентальныя краіны валодалі ўласным марскім гандлёвым флотам?

— Цяжка сказаць, хто першай з такіх краін выйшаў на мора. Можна назваць Швейцарыю і Чэха-Славакію, якія маюць свой уласны гандлёвы флот. У Швейцарыі пяць нацыянальных дзяржаўных кампаній, у Чэха-Славакіі — адна. Відавочна, што ніякіх прававых і юрыдычных перашкод, звязаных з геаграфічным становішчам Беларусі, для развіцця яе флоту няма.

— Якога тыпу ў нас будуць судны і якія моры будзе баразніць наш флот ?

— Галоўнае ў гандлёвым мараплаванні —арыентацыя не на флот і танаж, а на груз, які неабходна перавозіць. На сённяшні дзень Беларусь валодае даволі ўстойлівай экспартнай базай, важкую долю якой складаюць розныя віды калійных угнаенняў вытворчага аб'яднання «Беларуськалій». Таму свае першыя судны мы плануем выкарыстоўваць для перавозкі навалачных грузаў у тыя краіны, якія імпартуюць нашы калійныя ўгнаенні. Экспартная прадукцыя Мінскага завода халадзільнікаў, мінскіх трактарнага і аўтамабільнага заводаў, іншых прадпрыемстваў [illegible] партыямі, а значыць, будзе перавозіцца іншымі кампаніямі па ўжо існуючых лініях.

— Што ўяўляюць сабой на даным этапе міжнародныя кантакты Упраўлення марскога гандлёвага флоту Беларусі?

— Ужо праведзена серыя перагавораў з многімі дзелавымі коламі замежных краін па розных аспектах суднаходства. Дарэчы, усе нашы будучыя патэнцыяльныя партнёры адабраюць крок кіраўніцтва рэспублікі па стварэнню ўласнага нацыянальнага гандлёвага флоту. Зараз прапрацоўваюцца сумесныя пытанні па ўсяму комплексу марскога суднаходства рэспублікі. Як бачыце, я спецыяльна не называю канкрэтныя замежныя кампаніі, бо гэта рабіць яшчэ рана. У любым выпадку вынікі замежных кантактаў будуць выгадныя і нам, і нашым партнёрам.

— Дзе будзе знаходзіцца цэнтральная база нашага гандлёвага флоту?

— Трэба сказаць, што гэтае пытанне асабліва хвалюе будучых членаў нашых экіпажаў, якія пастаянна пытаюцца: «Дзе мы будзем базіравацца?» Аднак, калі глядзець на праблему стварэння цэнтральнай базы з пазіцыі сусветнага вопыту, яна для Беларусі не мае вялікага значэння, бо з'яўляецца актуальнай толькі для вельмі буйных суднаходных кампаній. Зараз у портах усяго свету, у тым ліку і былога СССР, ёсць дастаткова развітая інфраструктура, якая забяспечвае на высокім прафесіянальным узроўні ўсё неабходнае. А значыць, цэнтральнай базы Беларускага марскога гандлёвага флоту ў шырокім сэнсе гэтага слова не будзе. Яна будзе прывязвацца да тых портаў, у якіх будуць грузіцца нашы грузы, што дазволіць танней і больш эфектыўна выкарыстоўваць судны. А вось портам прыпіскі мы з поўным правам можам назваць сталіцу Беларусі — горад Мінск.

— Але кіраўнікі Беларусі некаторы час назад называлі ў якасці базы польскі порт Гдыня...

— Так, прайшла серыя сустрэч з польскім бокам і заключаны адпаведныя пагадненні аб прадастаўленні нам ільготных тарыфаў і льготных умоў. Гдыня ж проста адзін з мноства варыянтаў, якія будуць выбіраць у кожным канкрэтным выпадку самі грузаўладальнікі. Усё будзе залежаць ад геаграфічнага становішча порта, прыроднага асяроддзя, характару грузу і г. д.

— У нас ёсць уласная рачная суднарамонтная і суднабудаўнічая база. Міхаіл Паўлавіч, ці рэальна на Беларусі будаваць і рамантаваць судны марскога гандлёвага флоту?

— Сапраўды, зараз рэспубліка валодае няДрэннай суднабудаўнічай і суднарамонтнай базай для рачнога флоту. Навалачны танаж, на які збіраецца арыентавацца наш марскі флот, з'яўляецца, як правіла, буйнатанажным (30—40 тысяч), і на беларускіх верфях мы свае судны будаваць пакуль што не можам. Затое беларускія верфі могуць аказаць дапамогу пры рамонце, вырабляючы асобныя дэталі і вузлы. Аднак гэта не азначыць, што рамонт (і будаў- [illegible]

— Ці будуць назвы будучых суднаў нашага флоту адлюстроўваць гісторыю краіны, імёны дзеячаў культуры, навукі і г. д.?

— Пытанне з назвамі нашых караблёў трэба глыбока прадумаць, каб не давялося потым іх перайменоўваць, як гэта [illegible] ву флоту. Мне здаецца, што назвы для нашых караблёў павінны прапаноўваць як шырокія колы грамадскасці, так і кіраўніцтва рэспублікі.

— Існуе такі крылаты выраз: «Хто валодае морамі, той валодае ўсім». Міхаіл Паўлавіч, якія дывідэнды прынясе Рэспубліцы Беларусь валоданне ўласным марскім гандлёвым флотам?

— Марскі гандлёвы флот прынясе рэспубліцы значную эканамічную выгаду, таму што з'яўляецца стабільным пастаўшчыком валюты ў дзяржаўны бюджэт. Валютныя сродкі будуць здабывацца наступным чынам. Па-першае, ад так званай транспартнай састаўляючай, якая будзе заставацца ў бюджэце рэспублікі, а падатковыя паступленні суднаходнай кампаніі будуць папаўняць яго. Па-другое — імпарт транспартных паслуг. Навалачны танаж карыстаецца ў свеце велізарным попытам, а таму з дапамогай разгалінаванай сеткі суднавых брокераў можна будзе шукаць грузы ў спадарожным напрамку, што без значных эканамічных затрат дазваляе зарабіць свабодна канверсуемую валюту. Па-трэцяе, не трэба забываць аб эканамічнай выгадзе ўласнага экспарту і імпарту перавозак. Напрыклад, даходы Латвійскага марскога параходства складаюць да 500 мільёнаў долараў у год.

Палітычныя ж дывідэнды стварэння Упраўлення марскога гандлёвага флоту РБ, а потым, магчыма, і кампаніі, відавочныя. Што можа служыць лепшым доказам незалежнасці і суверэнітэту Беларусі, як не ўласныя караблі, якія баразняць моры і акіяны планеты пад нацыянальным сцягам?

Станіслаў СУЛКОЎСКІ.

ПРАВЕРЦЕ ПРАВІЛЬНАСЦЬ АФАРМЛЕННЯ АБАНЕМЕНТА

На абанеменце павінен быць праста)лены адбітак касавай машыны.

Пры афармленні падпіскі (пераадрасоўкі) без касавай машыны на абанеменце прастаўляецца адбітак каляндарнага штэмпеля аддзялення сувязі. У гэтым выпадку абанемент выдаецца падпісчыку з квітанцыяй аб аплаце кошту падпіскі (пераадрасоўкі).

Для афармлення падпіскі на газету або часопіс, а таксама для пераадрасавання выдання бланк абанемента з даставачнай карткай запаўняецца падпісчыкам чарнілам, разборліва, без скарачэнняў, адпаведна ўмовам, выкладзеным у каталогах.

Запаўненне месячных клетак пры пераадрасаванні выдання, а таксама клеткі "ПВ-МЕСЦА" робіцца работнікамі прадпрыемстваў сувязі.

ЭКАНАМІЧНЫ ПАСЬЯНС

Бензін кончыўся, а машыне яшчэ трэба ехаць...

Рубрыку вядзе прэзідэнт Беларускай фондавай біржы Леанід ШАТОН

Чаго мы чакаем ад прыватызацыі? Колькі людзей — столькі і думак. Яшчэ больш думак аб тым, як прыватызацыя павінна выглядаць у беларускім варыянце. Аднак паспрабуем паглядзець на праблему не ў храналагічнай паслядоўнасці плануемых падзей, а з процілеглага канца — з боку канчатковага выніку, ідэалу, які мы спрабуем дасягнуць.

Сёння мы назіраем правал вялікага эксперыменту па стабілізацыі рубля. Наша рэальнасць груба абвергла класікаў рыначнай эканомікі.

Ніводзін чалавек у здаровым розуме не стане думаць аб тым, што будзе, калі, напрыклад, перастануць раптам дзейнічаць законы Ньютана і будаваць будынак у разліку на гэтае «раптам». Такой жа аксіёмай, як закон Ньютана для фізікаў, для заходніх эканамістаў з'яўляецца раўнавага попыту і прапановы. Калі прадукцыю не стануць купляць, то гэту прадукцыю не трэба і выпускаць.

Аказалася, што наша эканоміка цэнтралізаванага забеспячэння, вытворчасці і збыту здольная паспяхова вырабляць тое, што ніхто не думае купляць і аплачваць. Працоўныя могуць працаваць, нават калі некалькі месяцаў не выплачваецца зарплата. Прадукцыя адгружаецца таму, што так рабілася дзесяцігоддзямі. Карацей кажучы, бензін даўно кончыўся, а машына едзе і едзе... У выніку ўсе ў даўжніках, бо нехта абавязаны аплаціць хоць бы выдаткі па вытворчасці прадукцыі, якая не куплена. Такім плацельшчыкам і аказаўся нарэшце па іроніі лёсу ўрад Расіі і Цэнтральны банк, якія пачалі праграму стабілізацыі рубля ў пачатку года.

Пасля правалу стабілізацыі рубля ўспомнілі пра законы аб банкруцтве. Але ненадоўга, бо стала відавочна, што галоўным банкрутам зноў будзе ўрад і Цэнтральны банк. Праз месяц пасля няўдалага напамінку аб магчымасці банкруцтва Ельцын падпісаў указ аб усеагульнай «ваўчарызацыі» Расіі...

Дык якая ж усё-такі «шасцяронка» адсутнічае ў нашым эканамічным механізме? Што дае яму магчымасць функцыяніраваць насуперак разумнаму сэнсу?

Пачнём з асноў. Разгледзім дзве сітуацыі. Уявім пакупніка на базары, які ўзяў у прадаўца кілаграм персікаў, а грошай не заплаціў. Што за гэтым адбудзецца? Хутчэй за ўсё такі пакупнік вернецца дамоў без персікаў, але з набітай фізіяноміяй. У другой сітуацыі прадавец персікаў рэалізаваў іх оптам дзяржаўнай базе. Пачаў чакаць аплаты. Праз месяц высветліў, што база «на картатэцы», таму што гандлёвыя арганізацыі не пераўялі грошай, таму што міністэрства не выдзеліла фондаў, таму што скончыліся бюджэтныя асігнаванні, таму што скараціліся падатковыя паступленні, таму што... Адным словам, хто падставіць фізіяномію? Ніхто.

Прыклады паказваюць, што пакуль няма канкрэтнага даўжніка, не будзе працаваць закон раўнавагі попыту і прапановы. Заходняе заканадаўства бязлітаснае да даўжніка. Ад турмы яго можа выратаваць закон... аб банкруцтве. Але даўжніку прыйдзецца даказваць у судзе, што яго даўгі — вынік вагання цэн, жорсткай канкурэнцыі і г. д. Але ніяк не намер!

Аднавіць дзеянне закона раўнавагі попыту і прапановы і павінна прыватызацыя. З дзяржаўнага пункту гледжання галоўным вынікам прыватызацыі павінна з'явіцца перанясенне адказнасці за дзейнасць прадпрыемства і адказнасці па даўгах з дзяржавы ў цэлым на адміністрацыю канкрэтнага прадпрыемства і ў канчатковым выніку на акцыянераў або ўладальнікаў прадпрыемства. Пасля гэтага ўзнікае рэальны даўжнік, рэальнае пакаранне, рэальны закон, а значыць і стройная сістэма ў эканоміцы. Махавік бескарыснай вытворчасці не можа круціцца па інерцыі. Канкрэтнага даўжніка спыніць суд, які прапануе спачатку расплаціцца па старых даўгах, нават за кошт продажу маёмасці. Потым выпісвай новыя вэксалі.

З пункту гледжання «простага» чалавека прыватызацыя павінна прывесці да пераразмеркавання даходаў на карысць насельніцтва. Што ж мы атрымаем разам з чэкам або акцыяй? У гэтым пытанні існуе вялікая блытаніна. Многія «дзяржаўныя мужы» і асабліва недзяржаўныя разглядаюць прыватызацыйны чэк, на якім напісана лічба 10.000 руб., або акцыю з аналагічным надпісам літаральна, г. зн. як грашовую купюру ў 10.000 рублёў або ў канчатковым выніку нейкую маёмасць на 10.000 рублёў. Сама ідэалогія акцыяніравання сёння базіруецца на наступнай схеме: падлічваецца сённяшні кошт асноўных фондаў і на гэту суму выпускаюцца акцыі. Адсюль вынікае, што калі прыватызуецца дом, складзены з тысячы цаглін па рублю за штуку, то ўладальнік рублёвай акцыі атрымае частку маёмасці ў выглядзе права на адну цагліну ад таго будынка. Аднак такі падлік кошту акцый — гэта вельмі грубае набліжэнне. Таму што ўладальнік акцый прыватызаванага будынка не выцягне сваю цагліну з яго і не прадасць за адзін рубель. Акцыянер можа разлічваць толькі на тое, што будынак можа быць здадзены ў арэнду, каб прыносіць даход, які дзеліцца на ўсіх акцыянераў. І толькі калі штогадовы даход у рублёвай акцыі будзе такі ж, як даход з рубля, пакладзенага ў банк, акцыя будзе каштаваць на рынку адзін рубель!

Мы будзем разглядаць прыватызацыйны чэк і акцыю толькі ў такім плане, чым яны з'яўляюцца на самай справе — гэта права на куплю, валоданне або валоданне правамі акцыянера на сродкі вытворчасці. Не больш таго. Каштоўнасць сродкаў вытворчасці ў тым, што яны ў працэсе вытворчасці ствараюць тое, што пры продажы дае прыбытак. Выкарыстоўваеш сродкі вытворчасці правільна — атрымліваеш вялікі прыбытак, не выкарыстоўваеш — не атрымліваеш. Адпаведна і рэальная каштоўнасць акцый і маёмасці можа быць значна большай за намінал або блізкая да нулявой. Укладваючы грошы ў сродкі вытворчасці, акцыянер або прыватны прадпрымальнік купляе будучы прыбытак. Калі плануемы прыбытак не будзе вялікім, то прадпрымальнік не будзе ўкладваць грошы ў сродкі вытворчасці, а аднясе іх у банк.

Хоць «ваўчарызацыя» вельмі нагадвае ўкладванне грошай у пакупку акцый або ў прыватнае прадпрыемства — гэта некалькі іншае. Тут гаворка не аб укладванні ўласных сродкаў у вытворчасць. З аднаго боку, сродкі вытворчасці перадаюцца людзям бясплатна. З другога — насільна. Кожнага грамадзяніна абавязваюць стаць прадпрымальнікам. У адваротным выпадку ён нічога не атрымае — яго чэк «згарыць». Аднак далёка не ўсе гатовы стаць прадпрымальнікамі — рызыкаваць, браць на сябе цяжар сур'ёзных рашэнняў і адказнасці. Прадпрымальнікаў у грамадстве вельмі мала, некалькі працэнтаў. Астатнім дастаткова ведаць, што іх грошы або чэкі прынясуць прыбытак. У сувязі з гэтым за мяжой, а цяпер і ў нас існуюць два тыпы акцыянерных таварыстваў — адкрытыя і закрытыя. Яшчэ іх называюць публічнымі і прыватнымі кампаніямі.

У закрытым акцыянерным таварыстве звычайна няшмат акцыянераў (у нашым законе да ста). Таму яны могуць збірацца, кантраляваць дырэкцыю, вызначаць напрамкі развіцця і прымаць іншыя асноватворныя рашэнні. Роля акцыянераў у дзейнасці закрытага таварыства вялікая.

У адкрытым таварыстве акцыянераў звычайна некалькі тысяч. Таму яны і называюцца «публічнымі» або літаральна «народнымі» кампаніямі. Аднак роля акцыянераў у кіраванні зводзіцца тут да адказу тыпу «так»—«не» на штогадова рассылаемы ліст апытання. Акцыянеру можна адзін раз у год зацвярджаць справаздачу аб прыбытках кампаніі, дырэкцыю, размер дывідэндаў. Або прадаць акцыю.., г. зн. галасаваць «нагамі».

З пункту гледжання пераразмеркавання даходу карціна прыватызацыі выглядае наступным чынам. Цяпер даход прадпрыемстваў ідзе на закупку сыравіны і матэрыялаў, заработную плату, падаткі, а астатак — на абнаўленне асноўных фондаў, г. зн. куплю сродкаў вытворчасці. Пасля прыватызацыі ўсё застанецца па-ранейшаму, але з'явіцца яшчэ адзін артыкул расходаў — выплата дывідэндаў пасля падаткаабкладання. На жаль, сусветная практыка паказвае, што даход насельніцтва ад дывідэндаў непамерна меншы, чым заработная плата.

Такім чынам, галоўны вывад: прыватызацыя прывядзе да перадачы адказнасці за дзейнасць прадпрыемстваў ад дзяржавы да акцыянераў. Гэта дазволіць выкарыстаць працэдуру банкруцтва, паколькі дзяржава ўжо не нясе адказнасці за прадпрыемства. Нерэнтабельныя прадпрыемствы адамруць, не вытрымаўшы канкурэнцыі. Невялікая частка насельніцтва, здольная займацца прадпрымальніцкай дзейнасцю, нарэшце атрымае сапраўдныя сродкі вытворчасці і зможа вырабляць, а не толькі гандляваць. Пераважная ж частка насельніцтва зможа атрымаць вельмі невялікую частку даходу ў выглядзе дывідэндаў, і то за кошт скарачэння зарплаты (у сярэднім), якую мелі б у існуючай сістэме. Ілюзію аб удзеле ў кіраванні прыватызаванымі прадпрыемствамі, калі гэта адкрытае акцыянернае таварыства, лепш пакінуць ужо цяпер. Ды і ці павінны праблемы кіравання заводам хваляваць токара, нават калі ён атрымае акцыі завода? Значна важней для яго ўзровень рэальнай зарплаты, які рэгулюецца калектыўным дагаворам з адміністрацыяй або кантрактам пры найманні.

Дык ці трэба наладжваць баталіі аб спосабе размеркавання чэкаў сярод насельніцтва (пароўну, па стажу, па ўзросту)? Думаю, не трэба. Сродкі вытворчасці так ці іначай набудуць тыя, хто ў іх мае патрэбу і хто здольны іх выкарыстаць — прадпрымальнікі. Я маю на ўвазе як сённяшніх кіраўнікоў вытворчасцей, так і моладзь.

Ці трэба скардзіцца на свабоднае хаджэнне чэкаў на рынку? Сэнс у гэтым ёсць для тых, хто захоча прадаць іх. Прадаць чэкі людзей вымушае перш за ўсё беднасць, патрэба ў грошах сёння. Свабодны продаж патрэбен перш за ўсё не «мафіі», якая «скупіць усё», а вялікай масе пенсіянераў, якія зацікаўлены не ў дывідэндах, а ў сродках на лякарствы.

Ці трэба змагацца за прыватызацыю ў цэлым? Адназначна трэба. Таму што гэта створыць рэальную раўнавагу попыту і прапановы на тавары і рэсурсы, пераразмяркуе іх аптымальным чынам і павялічыць нацыянальны даход, а такім чынам стабілізуе нацыянальную валюту. Акрамя таго, ад кіравання ў многіх выпадках будуць адхілены тыя людзі, якія не здольны кіраваць вытворчасцю ў рыначных умовах.

Што датычыцца продажу за грошы акцый, выпушчаных у працэсе прыватызацыі, то напрошваецца наступная аналогія. Што б вы сказалі, каб уначы адвінцілі кола ад вашага аўтамабіля, а раніцай прапанавалі яго купіць?.. Тое самае я хачу сказаць, калі дзяржава прадае людзям сродкі вытворчасці, створаныя гэтымі ж людзьмі.

Пастанова Дзяржаўнага камітэта Рэспублікі Беларусь па працы і сацыяльнай абароне насельніцтва

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

кіраўнікоў (не названых у п. 1. 1.), метадыстаў, прадугледжаных табліцай 11 дадатку № 3 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

асобных катэгорый работнікаў устаноў адукацыі (акрамя названых у п. п. 1. 1., 1. 3. гэтай пастновы), прадугледжаных у табліцы 12 дадатку № 3 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

педагагічных работнікаў, якія не маюць сярэдняй спецыяльнай адукацыі;

інструктараў-метадыстаў дзіцяча-юнацкіх спартыўных (спартыўна-тэхнічных) школ, спецыялізаваных дзіцяча-юнацкіх школ алімпійскага рэзерву, спецыялізаваных дзіцяча-юнацкіх спартыўна-тэхнічных школ, вучылішчаў алімпійскага рэзерву, школ вышэйшага спартыўнага майстэрства, прадугледжаных у табліцы з дадатку № 7 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

трэнераў-выкладчыкаў па спорту, інструктараў-метадыстаў, кіраўнікоў (генеральны дырэктар, дырэктар, начальнік) фізкультурна-спартыўных збудаванняў, арганізацый, прадугледжаных у табліцах 1, 2, 5 дадатку № 7 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

трэнераў і спартсменаў-інструктараў каманд майстроў па матаболу, лядоваму спідвею, спідвею па гаравай дарожцы і мотакросу, па ігравых відах спорту, прадугледжаных у табліцах 7—9 дадатку № 7 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

кіраўнікоў і метадыстаў вучэбна-метадычных (метадычных) кабінетаў міністэрстваў і ведамстваў, прадугледжаных у табліцы 15 дадатку № 27 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

кіраўнікоў (начальнік, загадчык вучэбнай часткі, майстар вытворчага навучання) курсаў грамадзянскай абароны, прадугледжаных у табліцы 4 дадатку № 19 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

сярэдняга медыцынскага персаналу, галоўнай медыцынскай сястры, загадчыцы малочнай кухні, фармацэўтычнага персаналу, кіраўнікоў і намеснікаў кіраўнікоў аптэчных устаноў (аптэк), аптэчных баз і складаў, аптэчных магазінаў, кіёскаў, пунктаў I катэгорыі (фармацэўтаў), прадугледжаных у табліцах 2—5 дадатку № 2 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

рэжысёраў, балетмайстраў, хармайстраў, дырыжораў, кіраўнікоў, артыстаў студыі, самадзейнага калектыву, якія маюць званні «народны», «узорны», лаўрэатаў усесаюзных конкурсаў і аглядаў устаноў культуры і іншых студый і самадзейных калектываў, прадугледжаных у табліцы і дадатку № 4 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

работнікаў тэатраў, артыстычнага персаналу музычных і танцавальных калектываў, цыркаў, канцэртных арганізацый, кіраўнікоў (якія адносяцца да асноўных відаў дзейнасці) і мастацкага персаналу тэатральна-відовішчных прадпрыемстваў, прадугледжаных у табліцах 3—7 дадатку № 4 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

кіраўнікоў вышэйшых навучальных устаноў, не названых у пункце 1. 1., начальнікаў (кіраўнікоў) структурных падраздзяленняў, якія адносяцца да асноўнай дзейнасці, пасад работнікаў фільматэк, што абслугоўваюць вышэйшыя навучальныя ўстановы, а таксама пасад асобных катэгорый педагагічных работнікаў вышэйшых навучальных устаноў, старшых лабарантаў (лабарантаў), якія ўдзельнічаюць у навучальным працэсе, прадугледжаных табліцамі 1—4 дадатку № 5 да пастновы Дзяржкампрацы ад 29.02.92. г. № 9;

кіраўнікоў і спецыялістаў навуковых арганізацый і вылічальных цэнтраў, прадугледжаных табліцамі 1,4, 5 дадатку № 6 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

кіраўнікоў і спецыялістаў Рэспубліканскага навукова-метадычнага і вучэбнага цэнтра «Алгарытм», прадугледжаных у табліцах 1—2 дадатку № 2 да пастановы Дзяржкампрацы ад 31 сакавіка 1992 г. № 12;

кіраўнікоў і спецыялістаў запаведнікаў і нацыянальных паркаў, прадугледжаных табліцай I дадатку № 17 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

кіраўнікоў і спецыялістаў гісторыка-культурнага запаведніка «Заслаўе», прадугледжаных табліцай 10 дадатку № 4 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

работнікаў псіхолага-медыка-педагагічных кансультацый, прадугледжаных табліцай 10 дадатку № 27 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

1. 3. У размеры 1,2:

сацыяльнага работніка аддзялення сацыяльнай дапамогі на даму адзінокім непрацаздольным грамадзянам, малодшай сястры міласэрнасці;

сястры-гаспадыні, малодшай медыцынскай сястры па догляду хворых, санітаркі, нянькі, санітаркі-нянькі, карміцелькі, дапаможнага персаналу аптэчных устаноў, прадаўца оптыкі, малодшага фармацэўта, прадугледжаных табліцамі 2, 4, 5 дадатку № 2 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

памочніка выхавальніка, прадугледжанага табліцай 12 дадатку № 3 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

мастакоў-рэстаўратараў, вядучых, старшых, малодшых навуковых супрацоўнікаў дзяржаўнага архіва, навукова-метадычнага цэнтра народнай творчасці і культурна-асветнай работы, устаноў музейнага тыпу і заапарка, спецыялістаў і іншых работнікаў культурна-асветных устаноў і адпаведных катэгорый работнікаў на прадпрыемствах, ва ўстановах і ў арганізацыях, прадугледжаных табліцамі 1, 2 дадатку № 4 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92. г. № 9, акрамя ўказаных у падпунктах 1.1, 1.2 пункта 1 гэтай пастановы;

рэдакцыйнага персаналу рэспубліканскага і мясцовага тэлебачання і радыёвяшчання, мастацка-вытворчага персаналу тэлебачання, радыёвяшчання і фільмаправодзячых арганізацый, прадугледжаных табліцамі 1, 2 дадатку № 8 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

работнікаў ваенізаванай і пажарнай аховы, прадугледжаных табліцай 1 дадатку № 14 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

плаваючага саставу вучэбнавытворчых, несамаходных, сухагрузных суднаў, прадугледжанага дадаткам № 11 да пастановы Дзяржкампрацы ад 14.05.92 г. № 24;

кіраўнікоў і спецыялістаў Палескага дзяржаўнага радыяцыйна-экалагічнага запаведніка, прадугледжаных дадаткам № 1 да пастановы Дзяржкампрацы ад 28.04.92 г. № 19;

мастакоў творчых майстэрняў Міністэрства культуры, прадугледжаных дадаткам да пастановы Дзяржкампрацы ад 17.01.92 г. № 17;

кіраўнікоў курсаў грамадзянскай абароны (не названых у пункце 1. 2. гэтай пастановы), прадугледжаных у табліцы 4 дадатку № 19 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9.

2. Павялічыць на адзін разрад тарыфныя разрады;

2. 1. Галоўных інжынераў, намеснікаў кіраўнікоў па камерцыйнай дзейнасці і іншых агульных пытаннях, галоўных бухгалтараў, механікаў, энергетыкаў, начальнікаў: планавага аддзела, аддзела кадраў, аховы працы, тэхнікі бяспекі, міжнародных сувязей, іншых кіраўнікоў і начальнікаў аддзелаў, а таксама спецыялістаў, якія ўваходзяць у гэтыя аддзелы, і іншых спецыялістаў, што адносяцца да апарату кіравання або занятых яго абслугоўваннем;

кіраўнікоў дамоў адпачынку, дамоў творчасці, пансіянатаў, турысцкіх баз, прафілакторыяў, баз адпачынку, прадугледжаных табліцай 10 дадатку № 2;

начальнікаў штабоў грамадзянскай абароны, прадугледжаных у табліцах 6, 7, 9 дадатку № 3 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

кіраўнікоў, спецыялістаў і служачых прадпрыемстваў лясной гаспадркі, устаноў і арганізацый невытворчых галін народнай гаспадаркі, спецыялістаў і служачых устаноў і арганізацый адукацыі, прадугледжаных у табліцах 19, 21 дадатку № 3 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

кіраўнікоў тэатральна-канцэртных і спартыўна-відовішчных кас, прадугледжаных табліцай 9 дадатку № 4 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

кіраўнікоў, спецыялістаў і служачых цэнтралізаваных бухгалтэрый пры ўстановах і арганізацыях аховы здароўя, сацыяльнага забеспячэння і культуры, кустовых бухгалтэрый пры архіўных установах, адукацыі, прадугледжаных табліцай 3 дадатку № 27 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

асобных катэгорый спецыялістаў, кіраўнікоў і служачых, прадугледжаных табліцай 11 дадатку № 27 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9;

кіруючых работнікаў і спецыялістаў спартыўных клубаў вышэйшых навучальных устаноў, прадугледжаных дадаткам № 3 да пастановы Дзяржкампрацы ад 14.05.92 г. № 24.

Прадугледжаныя падпунктамі 1.1.—1.3 пункта 1 гэтай пастановы каэфіцыенты павышэння ставак заработнай платы і службовых акладаў на ўказаных у гэтым падпункце работнікаў не распаўсюджваюцца;

2. 2. Медыцынскіх сясцёр аддзяленняў (палат) для неданошаных і нованароджаных дзяцей, аддзяленняў хірургічнага профілю, кардыялагічных аддзяленняў для лячэння хворых на інфаркт міякарда, педыятрычных аддзяленняў (палат) для лячэння дзяцей да аднаго года, неўралагічных аддзяленняў (палат) для лячэння дзяцей з пашкоджаннем цэнтральнай нервовай сістэмы і парушэннем апорна-рухальнага апарату, для хворых з сасудзістымі пашкоджаннямі мозгу і парушэннем мазгавога кровазвароту, прадугледжаных табліцай 2 дадатку № 2 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9; акушэрак, прадугледжаных падпунктам 1. 2. указанай табліцы.

Вядучых майстроў сцэны і артыстаў вышэйшай кваліфікацыйнай катэгорыі, прадугледжаных табліцамі 2—6 дадатку № 4 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9.

3. Павялічыць на два разрады тарыфныя разрады трэнераў і спартсменаў-інструктараў нацыянальных каманд, прадугледжаных у табліцы 7 дадатку № 7 да пастановы Дзяржкампрацы ад 29.02.92 г. № 9.

4. Распаўсюдзіць каэфіцыенты павышэння ставак заработнай платы і службовых акладаў, павелічэнне тарыфных разрадаў кіраўнікоў, спецыялістаў і служачых, прадугледжаных пунктамі 1, 2 і пунктам 5 гэтай пастановы на адпаведных работнікаў (неваеннаслужачых), занятых ва ўстановах (падраздзяленнях) Міністэрства ўнутраных спраў, Міністэрства абароны, Камітэта дзяржаўнай бяспекі Рэспублікі Беларусь, Галоўнага ўпраўлення пагранічных войск пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь.

5. Прадугледзець выдзяленне сродкаў на прэміраванне ўсіх работнікаў галін, прадугледжаных гэтай пастановай, на ўстанаўленне ім надбавак за высокія творчыя і вытворчыя дасягненні ў рабоце, за выкананне асабліва важных (тэрміновых) работ на тэрмін іх правядзення ў размеры 8 працэнтаў планавага фонду заработнай платы.

Старшыня камітэта Г. П. БАДЗЕЙ.

30 верасня 1992 года.
г. Мінск.

РОЗГАЛАС

МОДНІЦАМ НА ЗАМЕТКУ

У хуткім часе Беларусі пагражае панчошны бум, бо чорныя капронавыя панчохі вельмі спадабаліся новаяўленым фантамасам. Нядаўна іх нападу падвергся пажарны са Слоніма. Пагражаючы катаваннямі прасам, грабежнікі забралі 27 тысяч рублёў, 50 долараў, магнітафон і плэер.

Сяргей ЗАЙЦАЎ. (РІД).

АД «РАІСЫ» ГАРБАЧОВАЙ МОЖНА ЗАП'ЯНЕЦЬ, А «МІХАІЛА» ДОБРА ВАРЫЦЬ

Адзін прадпрымальнік з амерыканскага штата Кентукі вырашыў прарвацца на рынак сваёй краіны, перанасычаны рускай гарэлкай, з новым саракаградусным напіткам пад назвай «Раіса». Пры гэтым, канешне, мелася на ўвазе жонка былога Прэзідэнта былога СССР Міхаіла Гарбачова. Прадпрымальнік загадаў напісаць слова «Раіса» па-англійску, а этыкетку ўпрыгожыў традыцыйнымі купаламі цэркваў, якія, на яго думку, павінны асацыіравацца ў галовах амерыканцаў з усім рускім, як і сям'я Гарбачовых. Аднак задума вынаходлівага прадпрымальніка не апраўдалася. Гарэлка не пайшла, і газета «Нью-Йорк Таймс» галоўным чынам абвінавачвае ў гэтым амерыканцаў, якія проста забыліся на некалі папулярнае імя. Затое ў Ізраілі карыстаецца вялікім попытам нядаўна выведзены гатунак бульбы пад назвай «Міхаіл». У цэлым жа цікава было б піць гарэлку «Раіса» пад вараную бульбу «Міхаіл».

Першая і пакуль адзіная

СЛОНІМ. (А. Дук). Новая гарадская школа № 9 расчыніла свае дзверы перад першымі вучнямі. Пабудавала яе турэцкая фірма «Энка», яна ж па гарантыі будзе на працягу года абслугоўваць школу. Дарэчы, гэта першая ў рэспубліцы школа, якая пабудавана замежнай фірмай. 33 класы, у якіх могуць займацца каля 1.200 вучняў, дзве спартыўныя залы, кіназала, утульная сталовая — вось што ўяўляе сабой новая школа. Усё прадугледжана турэцкімі будаўнікамі, класы ўкамплектаваныя партамі ў залежнасці ад росту вучняў.

Пакуль што ў навучальнай установе вучацца 350 чалавек. Але ж па меры прыбыцця з Германіі сем'яў вайскоўцаў будуць ствараіцца новыя класы.

У царкоўным друку — папаўненне

ГОМЕЛЬ. Новая газета для праваслаўных веруючых пачала выходзіць на Гомельшчыне. Яна называецца «Искра православия», а заснавальнікам яе выступіла Гомельская епархія. У першым нумары газеты ў звароце да чытачоў епіскап Гомельскі і Жлобінскі Арыстарх запэўнівае, што «газета разлічана на самае шырокае кола чытачоў, яна будзе садзейнічаць выхаванню моладзі ў духу сапраўднай набожнасці, іх аб'яднанню для служэння Царкве і Айчыне, звароту веруючых да Хрыста».

ВАЛЮТНЫ РЫНАК

ДОЛАР РАСЦЕ, ЯК НА ДРАЖДЖАХ

Жыццё ў нас цяпер такое, што не прыходзіцца здзіўляцца ніякім зменам ні ў палітыцы, ні ў эканоміцы, ні, тым больш, на валютным рынку, на якім прынамсі цяпер — «доларавая ліхаманка». Кошт «зялёнай», нямецкай маркі і іншай СКВ расце літаральна не па днях, а па гадзінах. Таму не дзіўна, што днямі курс продажу амерыканскага долара пераваліў за 350. Колькі яшчэ ён будзе расці, сказаць цяжка. Хоць адказныя асобы з Расіі супакоілі нас, што рост гэты — штучны, і ў хуткім часе курс долара пойдзе на зніжэнне. Што ж, пабачым.

А цяпер паглядзім, што адбывалася на беларускім рынку за апошні час:

1. Звесткі аб куплі-продажы ў Рэспубліцы Беларусь наяўнай валюты за кошт асабістых сродкаў грамадзян за перыяд з 22 па 28 верасня 1992 года.

Назва валюты	Усяго прададзена	Сярэдні курс	Астатак на канец тыдня
Долар ЗША	176.918	244	1.150.741
Нямецкія маркі	96.368	163	869.568
Французскія франкі	15.640	41	401.254
Англійскія фунты стэрлінгаў	2.110	423	59.076
Канадскія долары	1.195	190	28.970
Фінскія маркі	1.650	49	149.790
Аўстрыйскія шылінгі	7.170	23	89.178
Галандскія гульдэны	1.256	135	5.786
Бельгійскія франкі	50.174		75.946

З 7 кастрычніка 1992 года Нацыянальным банкам устаноўлены курс замежных валют

	Камер. курс	Спец. курс.	Да дол. ЗША
1 аўстрал. долар	108.28	36.09	1.3852
1. аўстр. шылінг	15.30	5.10	9.8039
1 фунт стэрлінг.	258.87	86.29	0.5794
10 бельг. франкаў	51.07	17.02	29.3714
1 нямец. марка	105.39	35.13	1.4233
1 галан. гульдэн	93.61	31.20	1.6024
1 дацкая крона	27.01	9.00	5.5535
100 італ. лір	11.36	3.79	1.320.4225
1 канад. долар	120.24	20.08	1.2475
1 нарвеж. крона	25.69	8.56	5.8388
1 долар ЗША	150.00	50.00	1.0000
1 фін. марка	32.79	10.93	4.5745
1 франц. франк	31.04	10.35	4.8325

Мал. Віктара ДУБОВІКА.

ГАЛОЎНАЕ — ЕСЦІ МОЖНА

ВІЦЕБСК. Імпартныя кансервы ў мініяцюрных слоіках, якімі завалілі прылаўкі магазінаў, выклікаюць не толькі зразумелы попыт, але і чуткі. Пэўным чынам гэтаму спрыяюць і прадаўцы, рэкламуючы тавар прыкладна так: «Бярыце, выдатныя кансервы, — дзіцячае харчаванне, атрыманае па лініі гуманітарнай дапамогі». Але, як паведамілі ў гархарчгандлі № 2, нібыта заходнегерманскія кансервы, якія паступілі ў продаж, зусім не дзіцячае харчаванне і ўжо ні ў якім разе не гуманітарная дапамога. Прынамсі, закуплены яны ў Прыбалтыцы. Што ж датычыцца блытаніны з назвамі, то дэгустацыйная камісія сама была нямала здзіўлена, калі ў шклянчацы, на якой маркіроўка «Тушонка з печані ялавічыны», аказалася нешта вельмі падобнае на звычайную вэнджаную ялавічыну.

...Галоўнае — есці можна.

ЗА ВУХАМ... ЗАДНЯЙ НАГОЙ

ТАЛАЧЫН. (Т. Махтадуй). Раённы цэнтр гігіены і эпідэміялогіі замоўчвае распаўсюджванне педыкулёзу ў райцэнтры. Але факт застаецца фактам. У школах, дзіцячых садах горада ўсё больш дзяцей заражаецца гэтай хваробай. Пакутуе ад яе і дарослае насельніцтва.

На сённяшні дзень у раёне востра стаіць праблема лазні. Камунгас аказаўся не падрыхтаваным да ацяпляльнага сезона. У дамах холадна, не падаецца гарачая вада, за выключэннем «урадавай» вуліцы ў цэнтры горада. Дрэнна працуюць лазні ў райцэнтры і многіх іншых населеных пунктах. У саўгасе «Іскра» наогул на няпэўны тэрмін лазню закрылі. Хоць і раней лазня мала адпавядала свайму прызначэнню па той прычыне, што з сабою некаторыя бралі... сабак і мылі сваіх чацвераногіх сяброў у агульных тазах. У мясцовай школе ўзнікла эпідэмія каросты. Але гэта пакуль што нікога не турбуе. Усе лічаць, што на сённяшні дзень ёсць іншыя неадкладныя справы.

Сцерпіцца — злюбіцца. Або шлюб па разліку

БРЭСТ. **(Ю. Фёдарава).** Падружыць рубель з нямецкай маркай узяўся «Брэсткамбанк». Такі намер можа завяршыцца нармальным дзелавым і ўзаемавыгадным супрацоўніцтвам. Аб гэтым было заяўлена прэзідэнту «Брэсткамбанка» Анатолю Грышчуку на яго сустрэчы з калегамі ў Берліне, а таксама ў Саксоніі, Баварыі і іншых землях Германіі. Курс рубля сёння, канешне, нізкі. Аднак ашчаднасць нямецкіх банкіраў зразумелая: намінал не заўсёды адлюстроўвае сапраўдны кошт. Іншымі словамі, рубель багацейшы, чым думаюць сёння. А ў перспектыве ён умацуецца і матэрыяльна. Такі «шлюб па разліку» трэба толькі вітаць.

Супрацоўніцтва банкіраў — натуральны працяг палітычных дэкларацый і сумесных заяў аб эканамічным супрацоўніцтве лідэраў Рэспублікі Беларусь і Германіі.

Кінакрок у гісторыю

На беларускім тэлебачанні вядуцца здымкі чарговых фільмаў відэасерыяла «Пралог». Як і ў першых дзвюх серыях, працяг будзе насычаны батальнымі сцэнамі з жыцця старажытных славян. Дарэчы, актыўны ўдзел у здымках прымаюць члены віцебскага клуба старажытнаславянскіх ратаборстваў «Берсек».

Новыя серыі таксама цалкам пабудаваны на гістарычным матэрыяле і вызначаюцца каскадам трукавых сцэн і маштабам гістарычнага размаху. Фільм набывае асаблівы каларыт яшчэ дзякуючы зайздроснай дакладнасці. Напрыклад, усе прыёмы славяна-горацкай барацьбы, што сышлі з экрана, маглі бачыць нашы продкі сем стагоддзяў таму на полі бітвы.

P. S. Серыялам «Пралог» ужо зацікавіліся некаторыя заходнія кінафірмы.

Міншчына вачыма пажарных

За 9 месяцаў у Мінскай вобласці адбылося 2.893 пажары. Гэта на 24,8 працэнта больш, чым за адпаведны перыяд мінулага года. У агні загінулі 645 чалавек (за 9 месяцаў 1991 г. — 87). У жылым сектары грамадзян зарэгістравана 1.405 пажараў.

Найбольшая колькасць пажараў адбывалася на сельскагаспадарчых аб'ектах — 644 (443 — у мінулым годзе).

Так, у апошні дзень верасня ў калгасе імя Дзяржынскага аднайменнага раёна ў вёсцы Петкавічы згарэла сенасховішча, дзе было больш за 200 тон кармоў.

У сувязі з ростам пажараў на Міншчыне ў кастрычніку праводзіцца месячнік пажарнай бяспекі.

Выпуск «Розгаласа» падрыхтавалі: І. Карней, А. Коктыш, А. Сланеўскі, С. Сулкоўскі, І. Шчучэнка.

РАДЫЁФАКТ

У верасні ў Міністэрстве сувязі і інфарматыкі Рэспублікі Беларусь зарэгістравана 18 новых перыядычных выданняў. А ўсяго сёння ў нас выдаецца 604 газеты, часопісы і бюлетэні, у тым ліку 140 на беларускай мове. Так сказаў у інтэрв'ю «Радыёфакту» начальнік упраўлення паштовай сувязі і распаўсюджвання друку Аркадзь Краўцоў. Абсалютнае першынство ўтрымліваюць Саветы народных дэпутатаў. Яны далі жыццё 139 выданням. Даволі часта заснавальнікамі становяцца самі калектывы рэдакцый. Такіх выпадкаў 51.

***

Зноў вялікія чэргі на аўтазапраўках. Аўтамабілісты пагражаюць перакрыць дарогі. Сітуацыю добра ведаюць у Мінгарвыканкоме. Прымаюць усе магчымыя меры, але з-за адсутнасці нафты стаіць Мазырскі нафтаперапрацоўчы завод. На грані спынення і Навапалацкі.

***

Касманаўты Быкоўскі і Йен засталіся ў спісе ганаровых грамадзян Берліна. Гэты спіс існуе з 1813 года, але пасля падзелу горада ў 1946 годзе і да аб'яднання Германіі Усходні Берлін — сталіца ГДР — меў, зразумела, свой спіс ганаровых грамадзян. У выніку доўгага абмеркавання пры складанні адзінага пераліку славутых людзей ганаровыя званні захавалі ўсяго сем чалавек. Па рашэнню сената Берліна ў хуткім часе званняў ганаровых грамадзян горада будуць удастоены канцлер ФРГ Коль і былыя прэзідэнты ЗША і СССР Рэйган і Гарбачоў.

***

Больш як 10 тысяч румынскіх жанчын загінулі ў выніку нелегальных абортаў, пасля таго як былы дыктатар Румыніі Чаўшэску забараніў аборты і процізачаткавыя сродкі ў 1966 годзе. Каля 200 тысяч дзяцей былі змешчаны ў гады праўлення Чаўшэску ў сіроцкія дамы. Чаўшэску забараніў аборты, спрабуючы павялічыць насельніцтва краіны.

ДПА ПАВЕДАМЛЯЕ:

І Ў НЕМЦАЎ БЫВАЮЦЬ «БУДОЎЛІ СТАГОДДЗЯ»

Нямецкі ўрад прыняў канчатковае рашэнне па будаўніцтву канала, які звяжа Паўночнае і Чорнае моры. Агульная даўжыня канала — 3.500 кіламетраў. За 32 гады, а менавіта столькі часу запатрабуецца для будаўніцтва канала, плануецца ўкласці ў яго 4 більёны долараў. Баварскі ўрад назваў гэту будоўлю «будоўляй стагоддзя», але выказвае сваю заклапочанасць з нагоды эканамічнай эфектыўнасці сапраўды грандыёзнага праекта.

НІГЕРЫЯ НЕ АДМОВІЦЦА АД САВЕЦКАЙ ЗБРОІ

Нават Заходняя Афрыка, у прыватнасці Нігерыя, прэтэндуе на савецкую зброю, якая дасталася ў свой час Усходняй Германіі. Пакуль што асноўныя здзелкі паміж дзвюма дзяржавамі вяліся па закупках партый медыцынскага абсталявання і медыкаментаў савецкай вытворчасці. Але на гэтым Нігерыя не збіраецца спыняцца, мяркуючы прыкупіць буйныя партыі ўзбраенняў ужо ў бліжэйшым будучым.

Германія актыўна гандлюе зброяй усходніх немцаў таму, што з 580 тысяч чалавек асабовага саставу армія бундэсвера да канца 1994 года павінна зменшыцца да 370 тысяч.

«Аб беззаконнасці ў ЭВА «Задняпроўскае»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

цізаконных дзеяннях дырэктара племсаўгаса «Задняпроўскі» і патуранні яму органаў дзяржаўнага кіравання». Матэрыялы і рашэнне савета апублікаваны ў газетах «Звязда», «Народная газета», «Свободные новости», «Народное слово», «Аршанская газета». Толькі з газет мы, калектыў рабочых, спецыялістаў і кіраўнікоў ЭВА «Задняпроўскае», даведаліся пра справы, што ўчыняюцца ад нашага імя. Устаноўлена, што з пачатку сваёй дзейнасці за тры гады работы Ю. Савіцкі парушаў адразу чатыры Законы Рэспублікі Беларусь. Гэта і ёсць той рэжым, які называецца суцэльнай беззаконнасцю. Аказалася, што акцыянернае таварыства пад бурным націскам генеральнага дырэктара стваралася (у абход законаў) зусім не на нашу карысць, а для перапампоўвання створанага нашымі рукамі багацця маскоўскім едакам, апекунам Савіцкага, г. зн. для таго, каб на нашых гарбах яны ехалі ў рай. Аказалася, што ў ліхаманкавай спешцы «прыхватызацыі» Савіцкім цэрама-катэджа для прыкрыцця выгаднай яму здзелкі ён уцягнуў у гэтую авантуру і многіх з нас.

Кантрольная палата выявіла і яшчэ адзін спосаб прыгожа жыць Савіцкаму і яго камандзе за кошт «талерантных» беларусаў — СП «Віталія». Ну і справы адкрыліся! Узнікае маса пытанняў. Хто даў права Савіцкаму без нашага ведама і дазволу загрэбці ў 1990 годзе 3,5 млн. рублёў са створаных намі прыбыткаў саўгаса «Задняпроўскі» і перапампаваць «Віталіі»? Высвятляецца, што частку гэтых грошай там прапілі (5.140 рублёў у цэнах 1990 года) на прадстаўнічыя расходы. Гэта ў сённяшнім вылічэнні 254 тыс. рублёў. Частка пайшла на ваяжы ў ЗША Савіцкаму і Фешчукову — як «лепшаму спецыялісту сельскай гаспадаркі», у Італію Савіцкаму з кампаніяй з абласных і маскоўскіх начальнікаў (ці не за гэту паездку яны яго цяпер ратуюць ад людскога гневу?), частка грошай пайшла на «дзелавыя» кантакты з АУС г. Орша і кааператывам «Парытэт». Дзе ж астатнія нашы кроўныя, што засталіся пасля гэтага? І нарэшце, хто верне нарабаванае? Патрабуем ад Савіцкага і яго кампаніі з «Віталіі» вяртання ў саўгасную касу нарабаваных (з улікам індэкса 3,5 млн. × 30 разоў) 105 млн. рублёў.

А што на справе азначае «камерцыя» з мясам, каўбасамі, рулетамі, вэнджанымі парасятамі? З газет мы даведваемся, што гэтага ўсяго дабра прададзена ў Маскву толькі за 1991—92 гг. больш за 130 тон. Але прадавалі (разбазарвалі) ж і ў 1989, і ў 1990 гадах. Прададзена на 3 млн. рублёў. Толькі рэгіянальнаму цэнтру «Усход» (Масква) прададзена мясапрадуктаў на 1,5 млн. рублёў (не атрымаўшы сустрэчных ніводнага цвіка). Каму выгадная такая «камерцыя»? Калі ўлічыць, што мясапрадукты ішлі з «Задняпроўскага», напрыклад, у першай палавіне 1991 года па сярэдняй цане 6,32 рубля, у другой палавіне — 17,30 рубля за адзін кілаграм, па гэтых жа цэнах у магазін вярталіся грошы за кожную партыю мясапрадуктаў — знешне аперацыя выглядала прыстойна. Але ў Маскве ў апошнія гады цана на мясапрадукты ў 2—2,5—3 разы была вышэйшай, чым у Беларусі. Куды ішла розніца амаль у тры мільёны рублёў? «Камерсанты» Савіцкі і Гурэвіч, растлумачце народу паступленне ў саўгас наяўных грошай, якія прывозілі ад фірмы «Усход» з Масквы вадзіцелі О. Трашкоў, Г. Верам'еў, не працуючы ў «Задняпроўскім» М. Навумаў (працуе ў г. Орша ў ПАБУ?)? Сумы наяўных грошай былі ў 60, 75, 80 тысяч рублёў. Гэта толькі вядомыя выпадкі. А колькі невядомых? Чаму пры такіх «лішках» мясапрадуктаў, якія ідуць на бок, немагчыма, пры пастаянным ўніжэнні перад Гурэвічам, выпрасіць у яго кавалак у сям'ю?

Камерцыя ў выкананні Гурэвіча з няпэўнымі партнёрамі з Ялты, Арменіі, Масквы прывяла да страты 761 тысячы рублёў, што ў перакладзе на біржавы курс складае больш за 20 млн. рублёў. Вось цана, якую мы плацім Савіцкаму, Гурэвічу і кампаніі за іх прыгожае жыццё.

Рэвізія КРУ Мінфіна ўстанавіла разбазарванне матэрыяльных каштоўнасцей за подпісамі Гурэвіча. Ішлі на бок у 1991—1992 г. бензапілы па старых цэнах, 4.000 штук вогнетушыцеляў для легкавых аўтамашын. Напрыклад, непрацуючай у племсаўгасе гр. Ганчаровай у адны рукі было адпушчана 30 штук па нізкай цане.

Прыведзена вельмі малая частка прыкладаў. Акрамя СП «Віталія» і дзікай «камерцыі» ёсць яшчэ адзін спосаб рабіць шчаслівымі адданых людзей Савіцкага. Гэты спосаб для асабліва прыбліжаных заключаецца ў тым, што пасада ў племсаўгасе — гэта толькі надзейны дах і нядрэнная стыпендыя-зарплата, а вялікія грошы гэтыя людзі робяць: Ісакаў А. В. (юрыст) — у кааператыве «Белкампрас», Гурэвіч Г. М. (нам. па камерцыі) — у фірме «Белы алень» і г. д. Такую ж ролю выконвае для кіраўніцтва МП «ДСМ», якому Савіцкі аддаў пілараму і іншыя сродкі на некалькі мільёнаў рублёў. Саўгасу ж карысць ад гэтага «ДСМ» нулявая. Махавік запушчаны і грошы робяцца.

Як глядзець на гэтыя мутныя фінансавыя справы і бязладдзе тым, хто працуе на грузавіках, «Беларусах» і «Кіраўцах», ачышчальных збудаваннях, загазаваных фермах, хто мае ў месяц дзве, дзве з палавінай тысячы рублёў? Так падзяліў нас Савіцкі на коней і коннікаў. Коннікамі на нас Савіцкі і яго зграя (так, зграя сквапная, несумленная, бязлітасная), пад імі мы, нават і не коні, а быдла, запужанае — тое, што называецца «гордым» імем беларус. Давёў нас Савіцкі да стану жывёлы пастаяннай пагрозай скарачэння, ліквідацыі, звальнення, атэстацый, зарплатай, кватэрай і г. д. Крыўду чыніць над людзьмі вялікую, і не дзіўна, што больш за ўсё зваротаў у народны суд ідзе з «Задняпроўскага». У страху трымаюць пры дапамозе каманды, якой за службу плацяць нашымі кватэрамі, прычым без чаргі, пасадамі, паездкамі ў ЗША, акладамі і іншымі дабротамі, створанымі працай гэтага быдла.

Пакуль Савіцкаму ўдавалася пазбягаць пакарання. Камісіі, што бывалі ў «Задняпроўскім» па сігналах бедства, адсюль ад'язджалі нагружаныя і абласканыя Савіцкім, не прычыніўшы яму шкоды. Не дзіўна, таму што прыязджалі такія ж наменклатуршчыкі з Віцебскага аблсельгаспрада, Белплемжыўаб'яднання, Мінсельгаспрада. Мы іх ведаем па прозвішчах. Настане і іх чарга адказваць перад народам.

Кантрольная палата назвала рэчы сваімі імёнамі. Ценявая наменклатура з былых разгарнула шалёнае супраціўленне яе рашэнню. На ўсю моц завіхаецца прыняты ў «Віталію» былы першы сакратар Аршанскага РК КПБ С. Башкевіч. Знаходзяць яны «сваіх» і вышэй. Але дарэмныя вашы намаганні, панове!

Не дапаможа Савіцкаму і насільнае разбурэнне ім аб'яднання «Задняпроўскае», і расчляненне яго на кавалкі. Яно стваралася намаганнямі калектыву пад кіраўніцтвам генеральнага дырэктара Алега Цімафеевіча Сідарэнкі для справы, для людзей і іх жыцця на доўгія гады. Наша агульнасць і ў вытворчых сувязях, і ў сямейных, і ў бытавых. Савіцкаму ж спатрэбілася падзяліць ЭВА для яго мэты — «раздзяляй і ўладар», каб паасобку лягчэй было нас душыць. Асабліва племсаўгас «Задняпроўскі». Рэзка адмоўна адбіваецца на заводзе і ў саўгасе-камбінаце «Юбілейны», як у вытворчасці, так і ў быце, неспрыяльная абстаноўка ў галаўной гаспадарцы — племсаўгасе «Задняпроўскі». Таму мы рашуча выступаем супраць развалу ЭВА і гаворым: не атрымаецца! Мы зноў адродзім аб'яднанне з яго ранейшым нармальным кліматам для справы, для людзей, кліматам А. Ц. Сідарэнкі. І самі вызначым, хто будзе генеральным дырэктарам адноўленага аб'яднання.

Усе гэтыя злачынствы ўчыняліся ў глыбокай тайне. Ніводнае з названых пытанняў не абмяркоўвалася ў працоўных калектывах. Толькі Кантрольная палата праз газеты прыўзняла жалезную заслону над справамі рэжыму Савіцкага. Вынікі рэвізіі КРУ Мінфіна ад 16 мая 1992 года ўтаілі ад калектыву, вынікі работы камісіі Мінсельгаспрада і загад міністра № 109 ад 16 ліпеня 1992 года таксама засакрэцілі. Растлумачэння калектыву вынікаў работы камісіі Кантрольнай палаты Савіцкі таксама не робіць. Толькі ўзмоцнена распускаюць праз давераных асоб чуткі, што ён усе свае цяжкасці вырашыў, што міністр яго дзеянні адобрыў і абараняе яго, што Кантрольная палата — несур'ёзны орган і што Савет Міністраў на баку Савіцкага. Вось такая работа. Ні сходу, ні актыўнай пазіцыі савета прадпрыемства і прафкома. Статут племсаўгаса таксама перакройваў ціха, без удзелу калектыву і прадставіў міністру на зацвярджэнне. Мёртвая цішыня. Яна патрэбна Савіцкаму ў надзеі на апаратныя сувязі.

Суцэльны падман і беззаконнасць у «Задняпроўскім», злоўжыванні і буйныя злачынствы ў наяўнасці і даказаны пракуратурай Аршанскага раёна, рэвізіяй КРУ Мінфіна, камісіяй Кантрольнай палаты, народным судом Аршанскага раёна і вышэйстаячымі судовымі інстанцыямі, уключаючы Вярхоўны суд Рэспублікі Беларусь.

І яшчэ адно пацвярджэнне таго, што для Савіцкага законы не пісаны. Загадам міністра Мірачыцкага Ф. У. № 109 ад 16.07.92 г. катэгарычна забаронена вывозіць мясапрадукты, але вываз іх працягваецца. Вось так. Выходзіць гэтая вакханалія ад аднаго чалавека — Савіцкага і кучкі памагатых: Гурэвіча, Фешчукова, Вераб'ёвай, Ісакава, Рамушкевіча і некаторых іншых. Пра гэтую беззаконнасць даўно вядома ўсім органам дзяржаўнай улады рэспублікі.

Цяпер пытанне аб дэпутацтве Савіцкага ў Віцебскім абласным Савеце. Прызнаём сваю памылку з яго выбраннем дэпутатам. Цяжка было зразумець чалавека, бо з моманту яго прыезду на Аршаншчыну да выбараў у маі 1990 года, можа, і года не мінула. Вельмі ўжо шмат і прыгожа ён нам наабяцаў, моцна хацеў стаць дэпутатам. Ведаў, дзеля чаго прабіваўся ў дэпутаты.

У нармальных выпадках, у здаровай праваой дзяржаве за такія справы, што ўчыняюцца ў «Задняпроўскім», садзяць за краты. А ў нас жа дзяржаўныя мужы яшчэ бачаць у гэтай сітуацыі магчымасць Савіцкаму для выпраўлення («Народная газета» № 150 ад 13.08.92 г.).

У сувязі з гэтым узнікае пытанне да міністра Мірачыцкага Ф. У. і старшыні Віцебскага аблвыканкома Кулакова У. П. Скажыце, калі ласка, Фёдар Уладзіміравіч і Уладзімір Панцялеевіч, ці наведзяце вы парадак у ЭВА «Задняпроўскае», ці нам самім з каламі і віламі дабівацца сярмяжнай праўды? Вы гэтага хочаце?

Аналагічная сітуацыя з дырэктарам племсаўгаса «Азярцы» Глыбоцкага раёна Мяжэніным П. І. ужо была. Народ змёў са сваёй дарогі начальніка-«прыхватызатара». Дарэчы, п/с «Азярцы» і п/с «Задняпроўскі» ўваходзілі ў АТ «Саюзплемзавод». Почырк фірмы праглядваецца выразна. Наменклатуры, што засталася ў кіруючых крэслах, відаць, і патрэбны такія Мяжэніны-Савіцкія на месцах, каб душыць народ.

Хопіць!!!

Мы доўга цярпелі, папярэджвалі, прасілі дапамогі ў навядзенні парадку. Дзяржаўныя органы ўпарта не хацелі бачыць праўду, абаранялі Савіцкага ўсімі спосабамі. І толькі адзіны орган — Кантрольная палата выцягнула наверх усю дрэнь у ЭВА «Задняпроўскае». Мы лічым, што гэта толькі надводная частка айсберга. Злачынства намнога глыбейшае.

Абураныя беззаконнасцю, што ўчыняецца Савіцкім і яго падручнымі ў ЭВА «Задняпроўскае» на працягу трох з палавінай гадоў, зняважай нашай чалавечай і нацыянальнай годнасці і беспакаранасцю з боку органаў дзяржаўнай улады і іх відавочнай незацікаўленасцю ў пераменах на карысць людзей, мы аб'яўляем аб сваім рашэнні:

1. Выказваем недавер Савіцкаму Ю. Г. — генеральнаму дырэктару ЭВА «Задняпроўскае» і дырэктару племсаўгаса «Задняпроўскі».

2. На падставе арт.арт. 20, 43 і 44 Закона аб прадпрыемствах у Рэспубліцы Беларусь патрабуем уключыць у статут ЭВА «Задняпроўскае» і племсаўгаса «Задняпроўскі» як галаўнога прадпрыемства наём кіраўніка ў форме выбараў. Правесці выбары ў кастрычніку 1992 года шляхам прамога ўсеагульнага тайнага галасавання.

3. Патрабуем аднаўлення на базе племсаўгаса «Задняпроўскі», саўгаса-камбіната «Юбілейны» і Задняпроўскага завода па вытворчасці спецкамбікармоў і рэгенераванага малака эксперыментальнага вытворча - навуковага аб'яднання «Задняпроўскае».

4. Нашы галасы па недаверу Савіцкаму Ю. Г. як кіраўніку лічыць галасамі выбаршчыкаў за адкліканне яго з дэпутатаў Віцебскага аблсавета.

5. Патрабуем прыцягнення да крымінальнай адказнасці асоб, вінаватых у растранжырванні дзяржаўных сродкаў у асабліва буйных размерах, і вяртання іх племсаўгасу «Задняпроўскі».

6. Улічваючы ўчыненне кіраўніцтвам ЭВА «Задняпроўскае» проціпраўных дзеянняў у глыбокай тайне ад калектыву, патрабуем правесці ва ўсіх падраздзяленнях шырокае растлумачэнне сітуацыі.

7. Пры невыкананні нашых патрабаванняў пакідаем за сабой права на прыняцце крайніх мер.

В. РАЖКОЎ — трактарыст, член савета прадпрыемства племсаўгаса «Задняпроўскі».

Л. АЎТАНОМАВА — аператар селекцыйна-гібрыднага цэнтра, член савета прадпрыемства племсаўгаса «Задняпроўскі».

В. ЕВІЧ — электрык, старшыня савета прадпрыемства саўгаса-камбіната «Юбілейны».

С. КАНДАУРАЎ — начальнік вытворчасці камбікормавага завода.

(Усяго 717 подпісаў).

interfax ИНТЕРФАКС

РАСІЯ НАКІРОЎВАЕ 4 БАТАЛЬЁНЫ У ТАДЖЫКІСТАН І БЯРЭ ПАД КАНТРОЛЬ ЧЫГУНКУ У АБХАЗІІ

У Таджыкістан накіраваны чатыры дадатковыя батальёны для стварэння калідора з мэтай вываду дыслацыраванай у гэтай рэспубліцы 201-й дывізіі расійскай арміі. Аб гэтым паведаміў, адказваючы на пытанні дэпутатаў, прэзідэнт Расійскай Федэрацыі Барыс Ельцын на пасяджэнні Вярхоўнага Савета. Ён падкрэсліў, што «іначай дывізію проста расцягнулі б».

Б. Ельцын таксама заявіў што расійская армія «поўнасцю бярэ пад свой кантроль чыгунку ад граніцы Расія—Абхазія да граніцы Абхазія — Грузія».

ГАРБАЧОЎ У СЕРАДУ ЗНОЎ НЕ З'ЯВІЎСЯ У КАНСТЫТУЦЫЙНЫ СУД

Міхаіл Гарбачоў, нягледзячы на паўторны выклік, зноў адмовіўся з'явіцца ў Канстытуцыйны суд 7 кастрычніка ў якасці сведкі і заявіў, што яго пазіцыя ў адносінах да гэтага працэсу не змянілася. Пра гэта паведаміў на ранішнім пасяджэнні КС яго старшыня Валерый Зоркін. Паводле слоў В. Зоркіна, яго інфармаваў наконт гэтага прадстаўнік экс-прэзідэнта і былога генеральнага сакратара ЦК КПСС.

Старшыня КС прапанаваў суддзям абмеркаваць пазней, «што рабіць з гэтым сведкам». За папярэдняе нез'яўленне Канстытуцыйны суд аштрафаваў сведку М. Гарбачова на 100 рублёў.

У сераду КС пачаў заслухоўванне паказанняў сведкі былога члена ПБ ЦК КПСС, першага сакратара кампартыі Расіі Івана Палазкова.

211 БЕЛАРУСАЎ, ЯКІЯ ЖЫВУЦЬ У ЭСТОНІІ, ХОЧУЦЬ АТРЫМАЦЬ ГРАМАДЗЯНСТВА СВАЁЙ ГІСТАРЫЧНАЙ РАДЗІМЫ

211 эстонскіх беларусаў накіравалі ў МЗС Беларусі калектыўную заяўку з просьбай прадаставіць ім беларускае грамадзянства. Пра гэта паведаміў намеснік начальніка консульскага аддзела беларускага знешнепалітычнага ведамства Іван Бондар на прэс-канферэнцыі ў аўторак ў Мінску. Як ён заявіў, з такімі ж просьбамі ў МЗС Беларусі звяртаюцца «тысячы жыхароў Ізраіля», якія ў свой час з'яўляліся савецкімі грамадзянамі і жылі на тэрыторыі Беларусі.

Намеснік міністра замежных спраў Беларусі Уладзімір Астапенка паведаміў на прэс-канферэнцыі аб намерах рэспублікі ў самы бліжэйшы час адкрыць свае консульскія прадстаўніцтвы ў Германіі, Швейцарыі, а таксама ў польскіх гарадах Беласток і Гданьск.

У. Астапенка даў высокую ацэнку дзейнасці консульскай службы беларускага МЗС і назваў беспадстаўнымі абвінавачванні ў яе адрас, у прыватнасці у нібыта незаконным гандлі дакументамі для выезду з рэспублікі за мяжу.

СЕКС. ЛІЧБЫ ДЛЯ РОЗДУМУ

Мінскі гарадскі сексалагічны цэнтр правёў сацыялагічнае апытанне на тэму сексу. Ён праводзіўся ў пяці мінскіх школах. На пытанні адказалі каля 250 старшакласнікаў. Вось такія былі атрыманы вынікі.

На секс-тэмы з бацькамі іншы раз гутараць толькі 23 працэнты апытаных. Крыху больш (26 працэнтаў) рэспандэнтаў не асуджаюць адкрыццё ў горадзе публічных дамоў. Толькі каля 2 працэнтаў дзяўчынак лічаць немагчымым палавыя кантакты ў сваім узросце (нагадаю, апытваліся 13—16-гадовыя). З усіх старшакласніц ўсяго 25 чалавек не бачылі парнапрадукцыі. Асаблівай увагі заслугоўваюць адказы на пытанне аб кантрацэпцыі. Амаль 40 працэнтаў школьніц па псіхалагічных матывах не могуць зайсці ў аптэку і купіць якія - небудзь засцерагальныя прэпараты. Прычына, на жаль, простая і ўсім вядомая — адсутнасць элементарнай секс - культуры і ведаў па гэтай праблеме.

Віталій ЧУЯСАЎ. (РІД).

БелаПАНАрама

ТЫ ПАЗВАЛА ДА СЯБЕ, АМЕРЫКА-РАЗЛУЧНІЦА...

Не змяншаецца паток грамадзян Рэспублікі Беларусь, што выязджаюць за мяжу на пастаяннае месца жыхарства. У 1989 годзе атрымалі замежныя візы 14.680 чалавек, а ў 1991-м — 22.017. Найбольшая колькасць эмігрантаў за 1991 год — з Мінска (8.804), крыху менш (6.615) едуць з Гомельскай вобласці, з Магілёўскай — 3.458, з Віцебскай — 1.375. Па выніках мінулага года самымі непахіснымі аказаліся гродзенцы — 241 чалавек пакінуў межы радзімы.

ЛІТВА: РУБЕЛЬ ВЫЖЫЎ. АЛЕ ЯГО ВЫЖЫВАЮЦЬ.

Пасля 1 кастрычніка, калі ў Літве былі зняты з абарачэння савецкія рублі, а засталіся толькі талоны-«вагнорkі», узнікла і праблема абмену грошай. Сёння абмен савецкіх рублёў на «вагноркі» і наадварот праводзіцца ва ўсіх літоўскіх банках. Праўда, дзяржаўны курс пакуль што не вызначаны, а ў камерцыйным Віленскім банку рубель скупляюць за 0,98 талона, прадаюць за 1,02.

У ПАЖАРНІКАЎ — ВЫХАДНЫ!

Напэўна, хутка ў пажарнікаў будзе шмат вольнага часу — гарэць мы сталі значна менш. Так, лясныя пажары зафіксаваны толькі ў Гомельскай вобласці: 22 выпадкі ўзгаранняў на плошчы каля 300 гектараў. Усяго па рэспубліцы за панядзелак адбылося 36 пажараў з агульным уронам 500 тысяч рублёў. Згарэла 20 збудаванняў, 8 адзінак тэхнікі, 100 тон грубых кармоў.

НОВАЯ СПАКУСА ДЛЯ ВІЛЕНСКІХ БЕЛАРУСАЎ

Як вядома, большасць насельніцтва Віленскага краю складаюць не літоўцы, а беларусы і палякі. Перад Літвой стаіць задача літуванізацыі гэтага традыцыйна славянскага рэгіёна. Галоўным праваднікам літуванізацыі павінны стаць школы. Таму міністэрства культуры і асветы Літвы назначыла настаўнікам літоўскай мовы і літаратуры агульнаадукацыйных школ Віленшчыны штомесячную даплату ў памеры 15 амерыканскіх долараў. Цікава, што фінансуе гэты праект адна з сем'яў літоўцаў-эмігрантаў, што жыве цяпер у ЗША.

Анатоль МЯСНІКОЎ

ФАБІЯН ШАНТЫР

Лёс і трагедыя наркома нацыянальных спраў Беларусі

(Працяг. Пачатак у №№ 196—200).

Падрабязная дзейнасць Белнацкома, вядома ж, — асобная тэма для даследавання. Зазначу толькі, што Савецкая ўлада «дапускала» да работы ў нацыянальных камісарыятах толькі тыя палітычныя сілы, якія стаялі на яе платформе. І хоць, паводле сведчання вядомага нашага гісторыка Вадзіма Круталевіча, «у гэтым асабліва ярка праяўляўся дэмакратызм нацыянальнай палітыкі Савецкай дзяржавы, выключная ўвага да інтарэсаў нацыянальнасцей», на справе ўсё было далёка не адназначна.

Стварыўшы спачатку пры Белнацкоме сем аддзелаў — культурнаасветны, юрыдычны, статыстычны, бежанскі, ваенны, выдавецкі і аддзел працы, кіраўніцтва камісарыята прызнала неўзабаве неабходным мець свае аддзяленні на месцах. Ужо ў сакавіку 1918-га ўзнікла Петраградскае аддзяленне, а праз некалькі дзён — і Віцебскае.

У сярэдзіне красавіка таго ж года прайшоў II з'езд Саветаў Заходняй вобласці. На ім была прынята пастанова аб стварэнні пры абласным выканкоме аддзела па нацыянальных пытаннях, у кампетэнцыю якога ўваходзілі «ўсе пытанні, што датычаліся нацыянальнага жыцця польскага, літоўскага, яўрэйскага, латышскага і беларускага насельніцтва Заходняй вобласці». Неўзабаве аддзел быў пераўтвораны ў Смаленскае аддзяленне Белнацкома, а загадчыкам яго па рэкамендацыі галоўнага сакратара камісарыята Зміцера Жылуновіча прызначылі Фабіяна Шантыра.

У вёскі і паветы Смаленшчыны, Віцебшчыны і Магілёўшчыны ён наведваўся ледзь не кожны дзень. Праводзіў сходы і мітынгі насельніцтва, абмяркоўваў разам з сялянамі і жыхарамі невялікіх пасёлкаў і гарадоў надзённыя праблемы жыцця... Цікавіла людзей абстаноўка ў краіне, у акупіраваных раёнах роднай Беларусі, і Фабіян Гіляравіч, не ўтойваючы, расказваў ім пра цяжкасці на фронце, пра гаротнае жыццё землякоў там, за лініяй фронту. У самім Смаленску ён стварыў спецыяльны клуб, які стаў сапраўдным цэнтрам культурнаасветнай работы. Асабліва ахвочы быў Шантыр на сустрэчы з бежанцамі, якіх трэба было размясціць на новым месцы пражывання, вырашыць іх надзённыя праблемы, супакоіць і

Фабіян Шантыр. Адзінае фота, якое выяўлена ў архівах. Яно адносіцца прыкладна да 1917 года. І якасць яго, натуральна, не лепшая...

пераканаць, што тыя абавязкова вернуцца неўзабаве на свае абжытыя родныя мясціны...

З сярэдзіны 1918 года Белнацком пад націскам партыі бальшавікоў разгарнуў жорсткую барацьбу з радай Беларускай Народнай Рэспублікі, Беларускай цэнтральнай вайсковай радай і іншымі органамі, арганізацыямі і партыямі, у якіх ім бачыліся саапернікі ў барацьбе за ўладу, «праваднікі буржуазных нацыяналістычных уплываў на працоўных». «Падкопам беларускіх нацыяналістаў» К. Ландэр і А. Мяснікоў (Мяснікян) павінны былі, у адпаведнасці з патрабаваннем У. Леніна, даць рашучы і бескампрамісны адпор. І ў выбары сродкаў для гэтага, як вядома, бальшавікі ужо тады не ведалі мяжы...

З такой несумленнай, няшчырай, вераломнай «барацьбой» Фабіян Шантыр мірыцца не мог. Ён быў, як кажам мы зараз, вышэй гэтага. І пагэтаму пры першай жа сустрэчы з Зміцерам Жылуновічам папрасіў вярнуць яго дадому — на іх агульную малую радзіму. Жылуновіч быў ужо чалавекам уплывовым, ды ён, уласна кажучы, і разумеў свайго сябра і земляка... Неўзабаве Шантыр стаў супрацоўнікам Слуцкага павятовага ваеннага камісарыята.

Дарэчы, у чэрвені 1918 года Смаленскае аддзяленне Белнацкома было наогул ліквідавана.

На працягу 1917—1918 гадоў Шантыр і Жылуновіч сустракаліся даволі часта. Сустракаліся, як правіла, па рабоце, па агульных справах наладжвання новага жыцця ў родным краі. Заўсёды шчыра і непадробна радаваліся адзін аднаму, распытвалі аб жыцці-быцці. Фабіяну і Зміцеру было аб чым пагаварыць... Погляды на супярэчнасці тагачаснай рэчаіснасці ў іх, звычайна, супадалі, аднак і першаму з іх, і другому было што канкрэтызаваць, развіць, удакладніць. І гэта, натуральна, узбагачала веды і вопыт абодвух, прымушала яшчэ больш працаваць над сабой, над сваім развіццём і самаадукацыяй.

Зміцер Жылуновіч — вядомы ўжо як выдатны літаратар Цішка Гартны — не прамінаў у час гэтых сустрэч пацікавіцца ў Фабіяна ягонымі набыткамі ў літаратуры. Ён добра ведаў, што Шантыр таксама шмат піша, але з вялікай неахвотай паказвае свае творы таварышам па літаратурнаму рамяству, тым больш — саромеецца прапаноўваць іх выданням. І пагэтаму Гартны літаральна настойваў, каб ягоны верны сябар не пакідаў напісанае толькі для сябе, выносіў творы на суд шырокай грамадскасці.

Саромеючыся, просячы прабачэння, калі што не так, Фабіян зрэдку ўсё ж давяраў штокольвечы са сваёй творчасці Цішку Гартнаму.

У 1918 годзе сваім спецыяльным рашэннем Беларускі Нацыянальны Камісарыят выдаў у Маскве літаратурна-публіцыстычны зборнік «Зажынкі». Ён меў падзагаловак: «Першы збор твораў беларускіх песняроў і пісьменнікаў, вышаўшых з сям'і працоўнага народу», а сярод тых, чые творы там апублікаваны, — Янка Купала і Якуб Колас, Цішка Гартны і Алесь Гарун, Цётка і Язэп Макарэвіч, Міхалка Галка і Міхась Мяцёлка, і ён — Фабіян Шантыр...

Аб вартасцях апавядання «Родны край», змешчанага ў «Зажынках», меркаваць цяжка: у зборніку апублікаваны «фрагменты» з яго. А вось другое апавяданне — «Святы Божа!» тут даецца поўнасцю.

Нікольк не прэтэндуючы на арыгінальнасць, на ісціну ў апошняй інстанцыі, зазначу адразу: на маю думку, гэта апавяданне-трагедыя — выдатны твор.

...Хата-сяліба селяніна хлебароба Сымона. «Нудна гарыць лучына,—нетаропка вядзе аповяд аўтар.—Паранае, тухла-сырое паветра, паднятае з вільготнай, нічым не прыкрытай зямлі, змешанае з едкім дымам лучыны, алавянаю хмарай калышацца ўгары». Сядзіць Сымон на лаве каля стала, і «аслупелымі вачыма глядзіць на сырую чорную зямлю свае хаты, нібы дзівуючыся, што ён жыве на ёй». У Сымона неймавернае гора: «У куце, на лаве, засланай абрусом, ляжыць пакойнік...» Гэта цела апошняга Сымонавага сына, які памёр ад «балотнай хваробы».

Чатыры разы прыходзіла смерць у хату Сымона і «аставіла па сабе чатыры страшныя сляды ў яго мужычым сэрцы, чатыры раны, высмаляныя распаляным жалезам, — чатыры Сымонавы сыны яна вынесла на магілкі...»

...Прачытаў гэта—і сапраўды застыла сэрца. І разам з аўтарам захацелася выгукнуць: «Святы Божа! Ці ёсць ты на свеце?! Што ж гэта робіцца на зямлі!». Чым жа правінаваціліся бедалага Сымон, ягоная жонка, стагодняя бабуся, вымушаныя развітвацца назаўсёды са сваёй апошняй надзеяй на будучыню, «надзеяй вызваліцца калі-небудзь з мёртвага бяздолля»? Праклятая і невядомая балотная хвароба «згасіла той аганёк, што дзесь, у канцы бездарожнай пуціны Сымонавага жыцця, свяціўся кволай надзеяй неакрэсленай будучыні, да каторае ён з такою труднасцю ішоў, і ля каторай меў калісьці абагрэць сваю пашматаную, старэчую душу...»

«За што?» — крычыць яго сэрца, і словы праклёнаў небу гараць у распалёных агнём цярпення грудзях.

— «Вялікае гора маё, вялікае, Божа, Божа!» — шэпчуць пакорна вусны, а ў вачах загараецца страшная злосць уміраючага ад ран дзікага звера, і паглынае ў сабе пакорлівасць і бязвольную анямеласць.

— «Вялікае гора! Вялікая крыўда!.. Крыўда, крыўда!..» — крычыць і задыхаецца ў злосці. Вусны просяць благання, а праклёны рвуць душу і давяць горла.

Як завіруха ў зімнюю поўнач, вые, плача Сымоніха. Шапаціць бабуля сваю малітву, як каплі са страхі ў дажджлівы дзень, падаюць у ціш адны і тыя ж словы і, як уваскросшыя беспрытульныя душы, блудзяць яны ў сваёй скрыўленай хаціне...».

...Прыйшлі поп і дзяк, загадалі браць дамавіну, і працэсія накіравалася на могільнікі. Праспявалі там колькі разоў «Вечная памяць!» і... разышліся: Сымон застаўся з дамавінай сам-насам.

Зняў ён века з дамавіны. «Закінуў Сымон назад сваю лахматую галаву, выцягнуў уперад, угору сухія мазольныя рукі; уставіў у чорную высь свой распалены болем, дзікі ўзрок — і запяяў... Запяяў страшным нечалавечым галасам. Здавалася, што гэта была не чалавечая песня, а галоднага, раненага воўка, канаючага з голаду і з болю... Яго сударгі канання, яго неўламаны страх перад таемнай сілай быцця, яго жаданне жыць, свету, корму, цяпла; яго боль мукі, яго скрытыя слёзы, — усё гэта вылілася ў песні, у страшнай песні-жальбе і праклёну чалавека-звера...

Адчынялася ў душы Сымона таемніца, гдзе многа гадоў хаваліся мукі быцця, і паплылі яны цяпер адтуль вялізарнай, усё паглынаючай хваляй. Роў чалавек-звер, ашалелы з свайго страшэннага гора. Роў судным голасам вяковых нязлічаных крыўдаў, вяковага бязплённага змагання ўсяго свайго племені...»

Што і казаць: выдатна выпісана чалавечая існасць, ягоная спрадвечная прага жыць. І — бездапаможнасць перад смерцю, яе боязь, яе неадступнасць...

Такая ж удалая і канцоўка твора:

«...Цягнуліся мазольныя рукі к чорнаму небу, і то падалі на дамавіну, то ізноў цягнуліся, як бы адтуль кагось выклікалі на апошні суд. Адзін аблуканы чалавечы ўзрок не слабеў і разам з словамі рваўся кудысь... Падаў увесь чалавек ніцма на пясок ды роў і грыз зямлю. Білася галава аб верх дамавіны... А чорная ноч усё смялей і смялей падыходзіла к чалавеку, і ўсё больш і больш агортала яго сваею хаўтурнаю апонаю і, слухаючы яго жалаобы, злосна смяялася з яго бяссілля...»

...Я думаю, што такім творам месца ў літаратурных хрэстаматыях, у сапраўдным залатым фондзе беларускай нацыянальнай літаратуры.

У яго былі і іншыя творы, магчыма, менш значныя, але такія ж праўдзівыя, па-мастацку ўдалыя. Гэта і апавяданні «Захар», «Ноч», «Смерць убогага», «Пад шум лесу», напісаныя яшчэ ў 1909—1910 гадах, і публіцыстычныя творы, сярод якіх найбольш значны — «У час барацьбы».

Да розных жанраў — і літаратуры, і журналістыкі — можна адносіць яго. Верш у прозе, апавяданне, передавы артыкул, проста артыкул... Аднак, думаецца мне, не ў вызначэнні жанру галоўная тут справа. Галоўнае, што твор гэты актуальны і таленавіты, напісаны сапраўдным майстрам слова.

Ён быў апублікаваны ў першым нумары «Дзянніцы» за 1919 год. Твор, такім чынам, меў адно важнае прызначэнне: настроіць чытачоў на пэўны лад, даць ім арыенціры палітычнай накіраванасці. Тым больш, што ў грамадскім жыцці па-ранейшаму было так многа неўладкаванасці, няпэўнасці, звычайнага хаосу...

«Адзень, дух майго народу, чыстую ясную апратку праўды і характва.

Прыбяры сябе ў ясныя праменні творчага быту.

Узлажы на вякамі пакорную галаву сваю вянок вольных думак-песен і вітай вялікі час барацьбы.

Час уваскрэшання чалавечага «я»!
Час панства пакрыўджаных і бяздольных!
Час трыумфу мазольных рук!
Час — шлях к зорам характва!
Шлях — к прасветламу сонейку справядлівасці!..»

Што ні сказ, напісаны Фабіянам Шантырам, — заклік! Так, не заўсёды ён акрэслена-выразны, не кожны — напоўнены глыбокім і пераканаўчым сэнсам... Прынамсі, аўтар і не ставіў мэту прапанаваць чытачу ўзор тых заклікаў, якіх пазней, на працягу многіх дзесяцігоддзяў, было так многа ў нашым беспрасветным жыцці. Ягоныя заклікі — сімвалічныя, рамантычныя і абагульненыя адначасова... І сэнс іх зводзіцца да аднаго, галоўнага — натхнення чалавека на барацьбу за новае жыццё, за чалавечае «я».

«...Гэты вялікі час!

Вітай яго чарадою зорных надзей, што клічуць цябе, зганьбнены дух чалавечы, к адвечнаму пасаду твайму — гармоніі быту.

Час усясветнага скону цемры.
Пагарды!
Голаду!
Крывых хат!
Жывёльнага быту!
Час усясветнага свята дзяцей працы.
Святой працы!..»

У кожным радку, кожным закліку Шантыр — сапраўдны трыбун, змагар за лепшую чалавечую долю. Ён поўнасцю падуладны часу — пафасу бурнай рэвалюцыйнай барацьбы. Фабіян верыць: у беларускага народа — добрая будучыня.

(Працяг будзе).

РАСЛІНЫ І ЗДАРОЎЕ

СВЯРБІГУЗ УСХОДНІ

Народная назва: усходні мятлік

На Беларусі сустракаецца як пустазелле ў агародах, садах, на палях, уздоўж дарог, часам у пасевах.

Шматгадовая травяністая расліна вышынёй да 100—150 см. Сцябло прамое, галіністае ў верхняй частцы, пакрыта валасkамі і чарнаватымі барадавачкамі.

Лісце на парастках дасягае 30 см.

Цвіце ў маі — ліпені. Кветкі ярка-жоўтыя, пахкія, сабраны на верхавіне сцябла ў шматкветнае мяцельчатае суквецце.

Плады — стручкі двухнасенныя даўжынёй 3—5 мм.

У расліне ўтрымліваюцца бялковыя рэчывы, тлушчы, вітамін С (да 58 мл у 100 г свежага зяленіва), фосфар, калій, жалеза, бор, марганец, медзь, малібдэн, тытан, сыры пратэін.

Добры меданос.

У ЕЖУ свярбігуз ужываюць з даўніх часоў. Ён паляпшае смак прадуктаў, робіць іх больш пажыўнымі. З лісця і сцяблоў гатуюць закускі, салаты, вінегрэты, прыправы да першых, другіх страў, падліваў. Лісце і парасткі соляць, марынуюць.

ЗАКУСКІ І ПРЫПРАВЫ

ПРЫПРАВА СА СВЯРБІГУЗУ. Свежае карэнне свярбігузу добра прамыць халоднай вадой, прапусціць праз мясарубку, дадаць соль, цукар, воцат, добра перамяшаць.

500 г карэння, 20 г воцату сталовага, соль і цукар па смаку.

ПРЫПРАВА З ЛІСЦЯ І СЦЯБЛОЎ свярбігузу. Лісце і сцяблы прамыць халоднай вадой, адкінуць на друшляк. Калі вада сцячэ, прапусціць праз мясарубку, пасаліць, дадаць воцат, духмяны перац, перамяшаць. Захоўваць у шкляной пасудзіне ў халодным месцы. Выкарыстоўваць як прыправу для другіх мясных і рыбных страў і страў з агародніны.

1 кг сцяблоў і лісця, 15 мл воцату сталовага, соль, духмяны перац па смаку.

БОРШЧ СА СВЯРБІГУЗАМ. У мясным булёне ці вадзе зварыць моркву, нашаткаваныя буракі, бульбу, рэпчатую цыбулю, карэнне пятрушкі, дадаць лісце свярбігузу, шчаўе, заправіць пасераванай цыбуляй, пасаліць, давесці да кіпення. Перад падачай на стол пакласці ў талеркі скрылікі крутога яйца, смятану, пасыпаць зяленівам кропу.

500 мл булёну, 30 г бульбы, 70 г буракоў, 50 г морквы, 50 г цыбулі рэпчатай, 80 г зяленіва свярбігузу, 50 г шчаўя, 1 яйцо, 25 г смятаны, 15 г карэння пятрушкі, соль, зяленіва кропу.

ДРУГІЯ СТРАВЫ СА СВЯРБІГУЗАМ

ІКРА СА СВЯРБІГУЗУ. Лісце і сцяблы свярбігузу прамыць у халоднай вадзе, прапусціць разам з буракамі праз мясарубку, пасаліць і тушыць на слабым агні ў закрытай пасудзіне 20 хвілін. Пасля дадаць шчаўе, заправіць пасераванай цыбуляй, таматным соусам, алеем, пракіпяціць. У канцы варкі ўсыпаць здробнены часнок. Перад падачай на стол пасыпаць зяленівам кропу. Выкарыстоўваць як самастойную страву і як прыправу ў закускі, першыя і другія стравы.

200 г свярбігузу, 20 г шчаўя, 20 г цыбулі рэпчатай, 50 г буракоў, 20 г соусу таматнага, 20 г алею, 3 зубкі часнаку, соль, зяленіва кропу.

У НАРОДНАЙ МЕДЫЦЫНЕ выкарыстоўваюць лісце, траву, карэнне свярбігузу. Яны аказваюць агульнаумацавальнае процізапаленчае дзеянне, папаўняюць арганізм вітамінамі, паляпшаюць апетыт, стравааванне.

НАСТОЙ ТРАВЫ СВЯРБІГУЗУ. 20 г травы настойваць у 250 л кіпеню 2 гадзіны, працадзіць. Прымаць па 1 сталовай лыжцы 3—4 разы ў дзень пры гіпавітамінозах, гастрытах з паніжанай кіслотнасцю, агульнай слабасці.

СЦЯБЛЫ, ачышчаныя ад лупін, есці сырымі па 25—50 г 3 разы ў дзень пры гіпавітамінозах, агульнай слабасці, дрэнным апетыце.

Проціпаказанні не ўстаноўлены.

НАРЫХТОЎВАЮЦЬ лісце, сцяблы, насенне, карэнне. У першы год з'яўляюцца цёмна-зялёныя кусцікі парасткаў, утвараецца разетка са шматлікага буйнога лісця. Лісце трэба збіраць вясной, насенне пры паспяванні, траву ў час цвіцення, карэнне восенню. Сушыць у засені, у добра праветраным памяшканні.

Тэрмін захоўвання лісця, травы — 1 год, насення, карэння — да 3 гадоў.

Ніна АЛЯКСЕЙЧЫК,
Валер САНЬКО.

З ЗАЛЫ СУДА

«Прыпаслі» камп'ютэр

Ішла другая гадзіна ночы. Міліцыянеры аддзела пазаведамаснай аховы пры Жодзінскім ГАУС А. Чаркас і І. Калоша на патрульнай аўтамашыне праязджалі па вуліцы Прамысловай. Яны заўважылі як «Масквіч» спыніўся непадалёку ад упраўлення вытворча-тэхналагічнай камплектацыі будтрэста № 29.

Двое хлопцаў выйшлі з аўтамашыны і накіраваліся да будынка. Хутка вярнуліся. Кожны з іх нёс сумкі і скруткі, якія потым паклалі ў багажнік аўтамашыны. У начны час усё гэта выглядала даволі падазрона.

Работнікі міліцыі вырашылі праверыць пасажыраў аўтамашыны. На ўсякі выпадак запісалі нумар аўтамашыны (калі не ўдасца затрымаць). А потым выехалі насустрач і спынілі яе.

Па патрабаванню работнікаў міліцыі вадзіцель аўтамашыны В. Шубін адкрыў багажнік. Там ляжаў камп'ютэр «Электроніка».

Р. Ляонаў і Б. Чуган, якія знаходзіліся ў салоне аўтамашыны, паспрабавалі ўцячы, але работнікі міліцыі былі напагатове. Яны тут жа кінуліся следам за імі і затрымалі.

Аказалася, што да гэтага абодва за крадзеж дзяржаўнай маёмасці былі асуджаны да пазбаўлення волі ўмоўна: Р. Ляонаў на 3 гады, Б. Чуган — на 1 год. Назначаны ім час адбыцця пакарання яны павінны былі адпрацаваць на будоўлях народнай гаспадаркі. У прыватнасці, Р. Ляонаў працаваў рабочым у аграфірме імя Леніна г. Жодзіна, а Чуган — слесарам ва ўпраўленні вытворча-тэхналагічнай камплектацыі будтрэста № 29.

Следствам устаноўлена, што Б. Чуган, зайшоўшы ў час работы ў бухгалтэрыю ўпраўлення вытворча-тэхналагічнай камплектацыі, заўважыў там камп'ютэр «Электроніка» і вырашыў выкрасці яго. Сваёй задумай падзяліўся з Р. Ляонавым. Той ахвотна згадзіўся. Сумленне іх не мучыла: кралі і раней. Адзінае пытанне, якое не давала спакою, як лепш учыніць злачынства, каб не папасціся?

Уначы яны знайшлі аўтамашыну, потым папрасілі вадзіцеля пачакаць і праз незачыненае акно праніклі ў будынак упраўлення. Узламаўшы дзверы, якія вялі ў бухгалтэрыю, забралі камп'ютэр «Электроніка» коштам па старых цэнах 8 тысяч 870 рублёў. І толькі дзякуючы пільнасці работнікаў міліцыі, крадзенае вернута ўладальніку.

Народны суд Смалявіцкага раёна і горада Жодзіна асудзіў кожнага на 6 гадоў пазбаўлення волі з канфіскацыяй маёмасці. Апрача таго, да гэтага пакарання па папярэдняму прыгавору Р. Ляонаву дабаўлена 2 гады, а Б. Чугану — 6 месяцаў пазбаўлення волі.

Вадзіцель В. Шубін не прыцягваўся да крымінальнай адказнасці, таму што яго ўвялі ў зман. Ён не ведаў, што загружаны ў яго аўтамашыну камп'ютэр крадзены.

Судовай калегіяй па крымінальных справах Мінскага абласнога суда гэты прыгавор разгледжаны і пакінуты без змяненняў. Ён уступіў у законную сілу.

Лявон ГРАНКОЎСКІ,
пракурор аддзела.

ЗНАЁМЦЕСЯ: «МІЛАВІЦА»

З гастроляў у Польшчу вярнуўся ансамбль «Мілавіца».

Іх усяго чацвёра. Ларыса Барсук — асістэнт кафедры эстэтыкі Брэсцкага педінстытута, Наталля Дзямко, Алена Чабатар і Святлана Козел — выкладчыцы музыкі ў брэсцкай сярэдняй школе № 21. Разам жа — ансамбль «Мілавіца». Надзіва зладжана і пранікнёна гучаць галасы гэтых улюбёных у песню маладых жанчын як пры выкананні народных песень, так і класікі — твораў Шапэна, Грыга, Шуберта. І таму ансамбль заваёўвае ўсё больш прыхільнікаў у Брэсце і ўсюды, дзе ён дэманструе сваё майстэрства.

Фота Эдуарда КАБЯКА.
[БЕЛІНФАРМ].

НАДВОР'Е

8 кастрычніка

Сёння ўдзень па рэспубліцы воблачнае з праясненнямі надвор'е, па паўночнаму захаду дажджы. Тэмпература паветра ў Віцебску, Магілёве—7—9, Мінску і Гомелі—8—10, Брэсце і Гродна—10—12 градусаў цяпла. У наступныя двое сутак часам дажджы. Тэмпература паветра 9 кастрычніка ўначы 4—9, удзень—7—12 градусаў цяпла, 10-га ўначы 2—7, удзень—5—10 градусаў вышэй нуля.

Л. САНКЕВІЧ,
інжынер-сіноптык.

ТЭЛЕБАЧАННЕ

8 кастрычніка

Беларускае тэлебачанне

10.15. «Пяць зорак». Тэлегульня.
16.30. Навіны.
16.35. Беларуская літаратура. 11-ы клас.
17.05. Мультфільмы.
18.00. Да Дзён Швецыі ў РБ. Векша — горад неабмежаваных магчымасцей.
18.15. Дак. фільмы.
19.00. Абласныя навіны (Гродна).
19.10. Зачытайце маё пісьмо...
19.15. Дыялог амерыканскіх бізнесменаў.
19.45. Валожынскія баклажаны.
20.10. Тыдзень беларускага ўрада.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Студыя «КіТ».
23.25. НІКа.

Канал «Астанкіна»

8.30. Урачыстае набажэнства, прысвечанае памяці прападобнага Сергія, ігумена Раданежскага і Усяе Русі цудатворца.
12.35. «Станцыйны наглядчык». Маст. фільм.
13.40. Турцыя далёкая і блізкая.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.20. Тэлемікст.
15.10. Уолт Дысней прадстаўляе...
16.00. «Калтукскія бабулькі».
16.40. «КРІК: культура, расследаванні і каментарыі».
17.00. Навіны.
17.20. ...Да 16 і старэйшым.
18.00. «Вагон-03». Перадача 3-я.
18.30. «Багатыя таксама плачуць».
19.15. Максіма.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Лато «Мільён».
21.10. Сустрэча Б. М. Ельцына з супрацоўнікамі тэлекампаніі «Астанкіна».
21.50. Да 100-годдзя з дня нараджэння М. Цвятаевай. «Час вучнёўства».
22.30. Ваеннае рэвю.
23.00. Навіны.
23.20. «Кіно, да запатрабавання».

Канал «Расія»

8.50. Хрысціянская праграма. «Перад лікам Госпада».
9.20. XX стагоддзе ў кадры і за кадрам. А. А. Ханжонкаў. Частка 1-я.
10.20. Дом сяброў.
10.50. Залатая шпора.
11.20. Вольны час «ТВ-атэлье».
11.35. «Санта-Барбара».
12.25. Мульці-пульці.
12.35. Т.Ін.Ка.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
13.20. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
15.00. «Вучыцца рынку».
15.30. Пілігрым.
16.15. Там-там навіны.
16.30. Сергій Раданежскі. «Кулікоўская бітва».
17.00. Кіпрас Мажэйка. Рэпартажы з НАТО.
17.30. Парламенцкі веснік.
17.45. Тэатральны раз'езд. «Гора розуму».
18.45. Свята кожны дзень.
18.55. Рэклама.
19.00. Весткі.
19.20. «Санта-Барбара».
20.10. У свеце аўта- і мотаспорту.
20.40. Давайце разбяромся.
20.50. Спецыяльны камерцыйны веснік.
21.00. Айчына мая.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
23.00. На сесіі ВС Расіі.
23.30. Музычны ансамбль «Класіка».

9 кастрычніка

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Чароўная гліна».
9.00. Беларуская літаратура. 11 клас.
9.30. «Дзевяць дзён аднаго года». Маст. фільм.
16.30. Навіны.
16.35. «Як лісы з курамі пасябравалі», «Хачу месяц». Мультфільмы.
17.05. Выступленне Узорнага дзіцячага танцавальнага ансамбля «Фрэскі» г. Мінска.
18.00. Дак. фільмы «З кірмашу», «Маналог на фоне тайгі».
18.40. Сістэма «Ньюс».
19.00. Абласныя навіны (Магілёў).
19.10. Тры кіты. Мастацка-публіцыстычная праграма.
20.10. «БелАВМ» — афіцыяльны прадстаўнік камп'ютэрнага свету ў Беларусі.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Тэлебіржа.
21.35. «Дзевяць дзён аднаго года». Маст. фільм.
23.20. НІКа.

Канал «Астанкіна»

8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.45. Мультфільм.
10.10. Клуб падарожнікаў (з сурдаперакладам).
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. «Вазьмі мяне з сабой». Маст. фільм.
12.35. «Зачараваны долар». Маст. фільм (Венгрыя).
14.00 Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Брыдж.
14.50. Бізнес-клас.
15.10. Уолт Дысней прадстаўляе...
16.00. Цэнтр.
16.45. Як дабіцца поспеху.
17.00. Навіны.
17.25. «Плюх і Пліх». Мультфільм.
17.35. «Усе флагі будуць у госці да нас».
18.05. Чалавек і закон.
18.35. Мініяцюра.
18.50. Поле цудаў.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Маст. фільм «Пастка для адзінокага мужчыны».
22.10. «ВІД» прадстаўляе. «Палітбюро».
22.40. Музагляд. У перапынку (23.00) — Навіны.
23.45. Аўта-шоў.
0.00. Хіт-канвеер.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Айчына мая.
8.50. Кіпрас Мажэйка. Рэпартажы з НАТО.
9.20. Адкрыццё сезона ў Марыінскім тэатры.
10.20. А. А. Ханжонкаў. Частка 2-я.
11.20. Рэтра-шлягер.
11.45. «Санта-Барбара».
12.35. Т. Ін. Ка.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
13.20. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
15.00 Тэлебіржа.
15.30. «Тайвань ці Цудоўная фармоза».
16.00. Там-там навіны.
16.15. Крыніцы. «Хавальнік старога Архангельска».
16.45. М-трэст.
17.00. «Сям'я Смірновых. Як жыць далей?» Тэлефільм (Аўстрыя).
17.45. «Спунер». Маст. фільм. 2-я серыя.
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.20. Маст. фільм «Сямейнае шчасце»; «Медыя».
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
23.00. На сесіі ВС Расіі.
23.30. «К-2» прадстаўляе: «Фрак народа».

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), А. ЦІХАНОВІЧ, С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, праспект Ф. Скарыны, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52, 32-41-92, навін — 32-60-13, даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-35-91.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі.
Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку».
Тыраж 81.098. Індэкс 63.850.
Зак. № 201.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 21.00.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12